

SLOVENSKI Jadran

KOPER, PETEK 3. FEBRUARJA 1956

Izhaja vsak petek. Posamezna št. 10 din. Prilog »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrletna pa 130 din. Za izdajateljstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Tek. rač. pri Kom. banki v Kopru 65-KBI-Z-181.

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO V. ST. 6

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26, telefon štev. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Rokopisov ne vračamo.

Utrditev družbenega upravljanja glavna naloga tudi v ustanovah socialnega zavarovanja

V torek je bilo v Kopru zasedanje okrajne skupščine Zavoda za socialno zavarovanje. Delegati iz Kopra, Postojne, Sežane in Ilirske Bistrike so v glavnem razpravljali o predračunu za leto 1956 ter o čim smotnejšem trošenju javnih sredstev za socialno-zdravstvene namene. Direktor okrajnega zavoda Bogomil Bitičnik je v svojem poročilu glede tega med drugim dejal, da je omejitev socialnih dajatev eden izmed ukrepov, ki bo neposredno vplival na dvig življenjske ravni tistih državljanov, ki se preživljajo zgolj iz zasluga iz delovnega razmerja. Nedvomno bo to tudi znatno vplivalo na dvig delovne storilnosti. Bistvena skrb socialnega zavarovanja pa je, da čimprej vraca proizvodnji obolele deace in da jim na drugi strani zagotavlja materialno preskrbo v primerih, ko so proti svoji volji izločeni iz delovnega procesa.

Nove spremembe in dopolnitve v uredbi o otroških dokladah so povzročile med zavarovanci mnogo komentarjev. Doslej sicer še niso predložili vsi upravičeni potrebne dokumente in je težko reči, koliko je zavarovancev, ki nimajo pravice do otroških dokladov. Republiški zavod za socialno zavarovanje predvideva v predračunu za leto 1956 znižanje skladov za otroške doklade od sedanjih 8,120 milijonov dinarjev na 7,610 milijonov dinarjev, t.j. za 6,25 odstotkov. V našem okraju bo potem takem sklad za otroške dodatke v tekočem letu manjši za 26,628.000 dinarjev.

Drugi prav tako pomemben ukrep v tem smislu je vsekakor tudi uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o določanju in prevedbi pokojnin in invalidin. Ta uredba predpisuje, da se uživalcem pokojnine ukine varstveni dodatek, če imajo temeljno dohodnino od kmetijstva letno nad 50, odnosno od samostojnega dela davku zavezane dohodke v znesku nad 250 dinarjev mesečno na družinskega člena. V našem okraju prejema varstveni dodatek 1230 oseb. Kolikim uživalcem bo ta dodatek ukinjen, še ni mogoče ugo-

toviti, ker prizadeti koristniki še niso predložili tozadovnih davčnih potrdil. Toda če v tem pogledu primerjamo predračun republiškega zavoda, lahko ugotovimo, da bo znesek tega znižanja v enem letu dosegel okrog 6 milijonov dinarjev. Ugoden vpliv na naš nadaljni gospodarski razvoj bodo imeli še drugi predpisi, med njimi zlasti predpisi o oskrbnini in drugih pravicah delavcev in uslužencev, ki niso v delovnem razmerju. Le-ti zmanjšujejo pravice delavcev in uslužencev, ki imajo postranske dohodke, medtem ko prečujejo pravice onih, ki takih dohodkov nimajo.

Ko so zatem razpravljali o letošnjem proračunu so delegati socialnega zavarovanja ugotovili, da je v okraju nad 26 tisoč zavarovancev, ki bodo prispevali v tekočem letu 424 milijonov dinarjev za zdravstveno zavarovanje. Zavod bo imel približno toliko tudi izdatkov, 11 milijonov pa bo ostalo za kritje režijskih in drugih stroškov. Za ostale sklade pa bo skrbel republiški zavod, ker je n.pr. za kritje pokojninskega zavarovanja in otroških doklad umestnejša širša rizična skupnost. Višina prispevka še ni določena, bo pa objavljena skupno z družbenim planom za tekočo leto. V zvezi s tem je pričakovati, da bo razlika glede višine prispevka med bivšim koprskim, sežanskim in postojanskim okrajem odpravljena.

Na osnovi predloga Republiškega zavoda so delegati prav tako soglašali, da se v tekočem letu poveča prispevki za posredovanje dela od 0,18% plačnega sklada na 0,40%.

Kot je iz vsega tega razvidno, zlasti pa od povečane stopnje za zdravstveno varstvo (od sedanjih 10,72% na 12% plačnega sklada) bo lahko koprski Zavod za socialno zavarovanje kril v tekočem letu vse izdatke za zdravstveno varstvo. Glede na to bo tudi smotnejše prišla do izraza posebna prispevna stopnja. Namen te posebne stopnje je v tem, da tem bolj obremenjuje tista podjetja, ki bolj izkorisčajo socialno zavarova-

nje kot običajno. S tem bo zagotovljena večja skrb za zdravstveno stanje zaposlenih ljudi, odstotek bolnikov bo manjši in tudi družba bo imela od vsega tega večjo korist. Posebna skrb bo posvečena higienično-tehnični zaščiti dela. V to svrhu bo letos zavod zbral nad 12 milijonov dinarjev (3% od prispevka za zdravstveno zavarovanje) in s tem poostrel kontrolo nad obolenimi, ki jih bo treba posebej proučevati.

Delegati so na koncu potrdili mnenje, da bo z novoustanovljenimi zdravstvenimi domovi, ki jih bodo upravljali lastni upravni odbori, v precejšnji meri zadoščeno prizadevanju za dvig zdravstvene ravni zavarovancev. Za izvedbo te zamisli pa jamči med drugim tudi dejstvo, da je prešla celotna preventivna zdravstvena služba na občinske ljudske odbore. Podružnice zavoda v Sežani, Postojni in predvideni podružnici v Kopru in Ilirske Bistrici pa bodo morale imeti najtesnejše stike z zdravstvenimi zavodovi. Le tako si lahko zdravstvena služba zagotovi uspeh.

Razen številnih delegatov, ki so se oglasili v diskusiji na vsa ta vprašanja, je skupščino socialnega zavarovanja pozdravil tudi ljudski poslanec Anton Umkar. V zvezi z bližajočimi se volitvami v organe tevažne socialno-zdravstvene ustanove je poudaril, da je potrebno čim širše sodelovanje vseh ljudi tudi na tem področju. B.

BOJ POJAVOM ki vnašajo nered v gospodarstvo

Iz razgovora tovariša Franca Leskoška z urednikom Tanjugom

Pred nekaj dnevi je imel član Zvezrega izvršnega sveta Franc Leskovšek z urednikom Tanjugom daljši razgovor o nekaterih škodljivih pojavih v našem blagovnem prometu. Tovariš Leskovšek je takoj v začetku razgovora poudaril, da srečujemo povsod v naših kolektivih med delovnimi ljudmi veliko volje, da bi izpopolnili to kar upravlja ter odstranili razne poškodljivosti. V našem gospodarstvu smo dosegli velike uspehe. Prav tis je pa tudi zahtevajo od nas, da se ostro borimo proti vsem tistim pojavam, ki vnašajo nered in zmedo v naše gospodarstvo.

Tovariš Leskovšek je nato našel več takšnih pojavov in jih ilustriral s konkretnimi primeri. Ostro je grajal posamezna podjetja, ki narocajo v tovarnah razno blago in plačujejo po več tednov naprej ter tako nezakonito kreditirajo prodajalca. To ni le nedovoljeno, ampak tudi podražuje blago. In končno je potrošnik tisti, ki plačuje obresti. Tudi pri razdeljevanju so napake. Blago navadno dobi tisti, ki preje naroči in plača. To pa se ne po-

meni, da bo šlo blago res tja, kjer je najbolj potrebno.

Nadalje so podjetja, ki nočejo dajati blaga interesentom iz druge republike in podobno, medtem ko imamo na drugi strani pojave, da podjetja iz Slovenije kupujejo n.pr. les v Bosni, bosanska podjetja pa v Sloveniji. Podobno je tudi z gradbenim materialom. Naravno, da prevozni stroški hudo obremenjujejo to blago in povi ujejo cene.

Naše tržišče je slabo oskrbovano in ni enakomernega priloka blaga. Zlasti to velja za uvoženo, kolateralno blago. Včasih je vsega preveč, nato pa spet ničesar. Zato tudi cene skacejo in ni prave ustalenosti. Se vedno naletimo tudi na pojave prikriti vezane trgovne, ko posamezna podjetja silijo potrošnike, da morajo kupovati blago, ki ga ne potrebujejo in podobno. Nekatera podjetja pa so še celo tako daleč, da zadržujejo razno blago v skladisih in ustvarjajo videz pomanjkanja, samo zato, da bi cena blaga narasla in s tem seveda tudi njihov dobiček.

To počenjajo socializmu tuji ljudje, je dejal tovariš Leskovšek. Ljudje ki so se sprli s socialistično moraljo in iščijo v takinih manipulacijah lastni gospodarski račune. Posledice pa občutita tako posameznik kot skupnost, saj vsi ti in še mnogi drugi podobni pojavi ustvarjajo zmedo na trgu in vnašajo nered v naše gospodarstvo.

Prav zato je treba zaostrii borbo državnih kontrolnih organov proti poslovni nemoralji. Organi družbenega upravljanja pa naj obračunajo z tistimi posamezniki, ki skušajo vnesti v našo trgovino in blagovni promet špekulaivne nazare, in naj jih odstranijo iz našega gospodarstva, če je to potrebno.

Hud potres v Il. Bistrici

Prebivalci Ilirske Bistrike, Topolca, Topolc in Jasen so v torek zjutraj ob 3.25 uri preziveli nekaj sekund hudega strahu. Zaslišali so zasmoklo bobnjenje pod zemljo, nato pa so se hiše zamajale in stresle, kakor da bi jih kdo rešetal. V stenah stanovanj so nastale razpoke, s stropov je začel padati omet, s polic in omar pa posoda. Skratka: »Bilo je nekaj grozneg,« kakor so nam številni ljudje dobesedno povедali, ko smo jih v dopoldanskih urah obiskali na stanovanju.

Posledice močnega zibajočega potresnega sunka, ki je po priporavnovanju ljudi trajal skorod sedem sekund, so precej hude. Nekaj družin so morali izseliti, ker je potres zidovje in zunanje stene tako razmajal, da niso več primerne za stanovanja in bi nadaljnje bivanje predstavljalo resno nevarnost za ljudi. Taka je nizka in nad 350 let starha hiša Ivana Ogrizka v Levstikovi ulici št. 2. Tej družini je potresni sunek tako poškodoval hišo, da so v stenah nastale več centimetrov široke razpoke. Posoda iz omar in polic je popadala na tla. V Bazovški ulici št. 34 je majhno pritlično enodružinsko hišo tako razmajalo, da se bo morala družina izseliti. Obe končni zunanjih sten sta dobiti velike razpoke in razen tega še odstopili v gornjem delu za nekaj centimetrov. Potresni sunek je bil tu tako močan, da so se omare odmaknile precej daleč od zida, posoda pa je popadala na tla. Notranje stene imajo večje razpole. Hiša je last Josipine Barbiš.

Dobra je bila razprava o poročilu. Številni člani so iznesli razne nepravilnosti, ki se dogajajo v podjetjih in obratih. Tovariš Kosmač je med drugim poudaril, da morajo bivši borci bolj kontrolirati delo posameznih ljudi po podjetjih in

leti zgrajeno večjo stanovanjsko hišo last bratov Antona in Marka Nikoletič v Bazovški ulici št. 41. Obe zunanjini končni steni sta dobili vzbokane navzven. Na eni notranjih sten stanovanja je nastala 12 cm široka razpoka, manjših razpolka pa je več. Z betonskega balkona nad glavnim vhodom so popadali ograjni stebrički. Brata sta trdo delala in stendila več let, včasih celo pri preporebni hrani zase in za družino, da sta si lahko zgradila skromno stanovanje, potres pa jima je v nekaj sekundah tako poškodoval novo hišo, da sta danes znova brez strehe.

V ulici Staneta Rozmana so v hiši, last Ivana Derenčina, popokale stene, da so se pokazale 2 cm široke razpole. Zelo poškodovan je hotel »Zmaga« v gornjih nadstropjih, kjer so stene dobine široke razpole. Niti ena soba v obeh nadstropjih ni ostala nepoškodovana. Tudi poslopje osnovne šole v Ilirske Bistrici je hudo poškodovan. V Trnovem je nekaj sob tako poškodovanih, da niso več primerne za bivanje. Najbolj so potres občutile stare hiše in nove slabno in na hitro zgrajene stavbe. Nove stanovanjske hiše med Trnovim in kolodvorom ne kažejo nobenih vidnih znakov poškodb.

Od okoliških vasi so najbolj prizadete: Topolc, Koseze in Jasen. V Topolcu je potres odtrgal s streh 6 dimnikov, na neki stari hiši pa je zrušil del zunanjega zidu z oknom vred. V vseh nadstropnih stanovanjih so odstopili stropi in je padel

(Nadaljevanje na 4. strani)

Se huje je pretreslo pred tremi

V petek s.a se v Kopru sestala na svoji VII. redni seji ova zoora okrajnega ljudskega odbora. Seji je predsedoval podpredsednik Franc Klobucar.

Po potrditvi dopolnilne besedila Okrajnega statuta, so odborni i sprejeli tudi nekaj ustreznih odločkov in odločb. Ob irneje pa so v nadaljevanju razpravljali o stanju v Tovarni steklene galeriterje v Hrpeljah in odobrili poročeno izjavlo za dopolnilne in obratne krepite s pogojem, da ob inski ljudski odbor Hrpelje postavi v podjetje prislino upravo.

Po končani razpravi in sklepanju o gospodarsko-novravnih zadevah so ustvari i študijsko knjižnico v Kopru, po rdili srremenom potočem. Gledalična Slovenskega Primorja in sklenili s predložnimi komisije za volitve in imenovanja.

Podobro poročilo o seti je objavljeno v naši prilogi ur. Vestnik.

Sprejelod POSVETU

Vprašanje Srednjega Vzhoda bo v središču razgovorov med predsednikom ZDA Eisenhowerjem in britanskim premierom Edenom v Washingtonu. Take meni večina tujih opazovalcev, ki pa tudi ne skriva svojega prepričanja, da so razlike v glediščih o posameznih problemih med obema državama dokaj velike. Eden bo moral predvsem rešiti vprašanje Saudske Arabije, ki je ameriški varovanec na Srednjem Vzhodu. Tej državi očitajo Angleži, da z dolarji petrolejskih koncesij in letalskega poveljstva ZDA na njenem ozemlju ščuva proti njim Arabce v Jordaniji, Siriji in drugod. Sicer pa je vprašanje petroleja sploh osrednja stvar, kadar govorimo o nesoglasjih med velesilami glede Srednjega Vzhoda. Letna proizvodnja petroleja na tem področju znaša približno milijon ton petroleja in prinaša ogromne dobičke posameznim družbam. Razumljivo je, da je med njimi močna konkurenca in boj za koncesije, zlasti kadar gre za novoodkrite bogate vrelce. Politični opazovalci z zanimanjem pričakujejo, kakšno rešitev bosta naložila vodilna državnika ZDA in Velike Britanije v tej komplikirani zadavi.

Svečano ustoličenje novega brazilskega predsednika Kubička in podpredsednika Goularta je bilo 31. januarja v Rio de Janeiru. Preglesta pred plenumom oba zbornic, nato pa so prebrali razglas, s katerim so potrdili izvolitev Kubička in Goularta za dobo petih let. Ogromna množica prebivalstva glavnega mesta Brazilije je novega predsednika burno pozdravila. Svečanosti so se udeležili predstavniki 59. držav, med njimi tudi Jugoslavije. Palacio, kjer so bile svečanosti, so obkrožili tanki, močno pa so zastražili tudi stanovanje bivšega predsednika republike Cafe Filha.

Na tiskovni konferenci je predsednik Kubiček med drugim poudaril, da namerava njegova vlada podvojiti proizvodnjo jekla, potrojiti pridelek žita, pošestoriti proizvodnjo aluminija in za milijon kilovatnih ur zvišati proizvodnjo električne energije.

Zaradi ribiških ladij je nastal rezen incident med Sovjetsko zvezo in Norveško. Norveške oblasti so pamreč v začetku tedna zajele 13 sovjetskih ribiških ladij, ki so lovale v norveških teritorialnih vodah blizu Aalesunda. Sovjeti poveljniki ladij so sicer zanikali, da bi lovili v norveških vodah, čeprav so jih zajeli komaj en in pol kilometra

oddaljeno od obale. Norveška vlada je v zvezi s tem ostro protestirala pri sovjetski vladi, norveški minister za ribolov pa je izjavil, da ta incident »nima para« in da je kršitev norveških teritorialnih voda zelo resna stvar.

Kitajski zunajni minister Ču En Laj je te dni ponovil predlog za konferenco o Dalnjem Vzhodu. Udeležile naj bi se je vse azijske države, na njej pa bi med drugim tudi sprejeli sklep o združitvi Koreje. Ču En Laj je predlagal tudi nov sestanek ženevske konference, da bi zagotovili popolno izvedbo ženevske sporazumov o Vietnamu. Glede ženevskega ameriško-kitajskega

razgovorov pa je poudaril, da Kitajska ne more pristati na brezkončno podaljševanje teh razgovorov, ki preprečujejo sleherno rešitev vprašanja napetosti na področju Formoze.

Eisenhowerjev odgovor na Bulgarinovo poslanico je še vedno predmet komentarjev vsega svetovnega tiska. Medtem ko večina zahodnih časopisov odobrava Eisenhowerevo zavrnitev sovjetskega predloga o prijateljski pogodbici med ZDA in ZSSR, se sovjetski časopisi zaenkrat še vzdržujejo komentarjev. Eisenhowerjev odgovor so sprejeli z zadovoljstvom predvsem v Veliki Britaniji, kjer so videli v predlogu o dvostranski pogodbi ZDA — ZSSR jasno protibritansko ost. Seveda pa komentatorji poudarjajo, da je bil Eisenhowerjev odgovor zelo vladilen in da pušča odprtia vrata za razgovore o vrsti vprašanj, katerih rešitev bi prispevala k nadaljnji pomiritvi položaja v svetu.

Novice s Tržaškega

Zveza tržaških industrijev je sporočila te dni sindikalnim organizacijam, da je ravnateljstvo ladjedelnice »San Giusto« na zahetno tovarniškega odbora sklenilo, da odloži za mesec dni nameravane odpuste.

Občinski svetovalec dr. Dekleva je na seji tržaškega občinskega sveta v torek ponovno postavil vprašanje glede odstranitve slovenskih tabel s šolskih poslopij. Omenil je primer slovenske šole na Proseku, od koder so sneli slovenski napis. Nato je poudaril, da ima to vprašanje na Tržaškem poseben pomen, saj odkriva nekatere principe in razkriva obstoj davno preživele miselnosti. Tržaški Slovenci pa na vsak način ostro obsojajo odstranjevanje dvojezičnih napisov in se sklicujejo na peti člen Posebnega statuta, ki pravi, da morajo biti v volilnih področjih, kjer je najmanj ena četrtina prebivalstva slovenske narodnosti, vsi napisi na javnih uradih — torej tudi na šolskih poslopjih — dvojezični.

V tržaških pomorskih krogih menijo, da namerava norveška pomorska družba »Concordia« Linene ustanoviti redno pomorsko progno med Trstom in Perzijskim zalivom. V ta namen bodo izvedli v prihodnjih mesecih poizkusno vožnjo z 8 tisoč tonsko ladjo. Od rezultatov te vožnje bo odvisna dokončna ustanovitev proge. Vest ponovno potrjuje zanimanje tujih brodarskih družb za tržaško pristanišče. Možnosti ustanovitve novih pomorskih zvez so, saj tržaško

pristanišče nima dovolj domačega ladjevja.

Te dni je generalni vladni komisar dr. Palamaro sprejel člane vodstva Delavske zveze in sindikatov. Opozoril so dr. Palamaro na razna nerešena vprašanja tržaških delavcev. Vladni komisar je obljubil, da bo ta vprašanja proučil.

V nedeljo je bila v Borštu pri Trstu premiera Anzengrubberjeve predstojanke »Slaba vest«, ki jo je uprizorila dramska skupina iz Brega. Stevilni gledalci so delo toplo sprejeli in igralce nagradili z zaslужenim priznanjem.

Zemljiški posestniki iz Nabrežine se pritojujejo, da se nadaljuje kraja drž po gmajni in menijo, da počenjajo to tudi takšni ljudje, ki niso v gospodarski stiski. Hkrati si tudi privočijo posebno zabavo: lov na koristne ptice. Eno in drugo je pojav skrajno slabje vzgoje. Občina bi moralna temu posvetiti večjo pozornost in poskrbeti, da ne bodo takšni ljudje popolnoma opustošili okoliški svet.

V preteklih dneh so doslej še neorganizirani tržaški pekovski in gradbeni delavci izvolili na svojih sestankih delegata za ustanovno skupščino. Prav tako so izvolili delegate poštni uslužbenci in uslužbenci hotelov ter menz. Pripravljajo pa tudi volitve za sindikat gradbene stroke v okviru Delavske zveze.

Upred, ima poujadizem boljše pogoje, kako podoba povojska gibanja v Italiji, Zahodni Nemčiji ali Britaniji. Začasni uspeh Poujadovega gibanja lahko pojasnimo s tem, da je ta osredotočil svojo aktivnost v glavnem proti plačevanju davkov. Od prvega dne je takšna dejavnost našla podočna tla v francoskem srednjem sloju, med malimi Argovci, obrtniki in malimi industrijalci, ki v tipično francoskih pogojih trdovrsno branijo svoj obstoj pred navadnim velekapitalom. Ta družbeni sloj ima danes v Franciji večjo moč, kakor v italijanskih drugih zahodnoevropskih državah. V Franciji pride n. pr. na vsakih 7 odraslih Francozov po en obrtnik ali trgovec.

Francoski srednji sloj, ki se ne more pomislišti z neizbežnostmi gospodarskega in družbenega razvoja sodobne družbe, išče edino rešitev v tem, da bi se zavaroval pred velekapitalom tako, da bi bil napram državi osvobojen obveznosti, t. j. davkov. To nesodobno in praktično neizvedljivo zahtevje je Poujade splošno izkoristil. S pomočjo raznih ostankov desničarskih grupacij, kar so Petačovi kolaboracionisti, degolovci ali predvojni demokrati, je Poujade iz te protidavčne zahtevke napravil politično gibanje, ki naj bi danes šteло očetom osemsto tisoč organiziranih prispadnikov. Z obilnimi demokratičnimi sredstvi se

je temu gibanju posrečilo prilegniti na minih parlamentarnih volitvah več kot 10% volivcev na svojo stran. Tako je, na splošno presemečenje, poslalo v Burbonsko palaco 51 poslanec.

Poujadova Unija za zaščito trgovcev in obrnikov ne skriva svoje težnje, da bi se razširila ne samo v francoske severno-afriske oblasti, temveč tudi to, da bi vplivala na naseljanje in razvoj podobnih gibanj v Zahodni Evropi, predvsem v Italiji in Zahodni Nemčiji. V Italiji se je že našla takšna skupina fašistov in kvalunkivistov, ki se je politično sošidarišča s Poujadovim gibanjem, borec se »za reformo davkov in socialnega zavarovanja«, v tem ko se je v Zahodni Nemčiji ponovno pojavi bilji način Otilo Strasser — in napovedal ustanovitev nove politične stranke, ki bo zahtevala vrnitev vseh davkov.

Takšna gibanja so v Italiji in Zahodni Nemčiji že preveč kompromitirana, da bi se bilo batiti kakšnega resnega uspeha. Poujadizem v mejah Francije pa bi lahko pomerni zaradi tamkajšnjih posebnih pojavorov ne le resno težavo za obsojeno parlamentarno demokracijo, morda tudi zelo stvarno nevarnost glade motenj v obočnih družbenih sil. Toda glede na dodeljeno reakcijo na Poujadove volitve v Franciji je spoznavajo prvo in drugo nevarnost. Vsem Poujadovim morbitnim podjetjem se že pripravlja resen odpor.

(JUGOPRES)

Sestanek v Washingtonu

Obisk angleškega premiera v ameriški prestolnici bo najbrž najvažnejši dogodek tega tedna. Vsaj ob prihodu Edna v Washington je kazalo tako. Morda se bo težje svetovne politike še preneslo drugam. Toda anglo-ameriški razgovori vzbujajo največjo pozornost.

Daleč so že časi, ko je angleška mornarica gospodovala na morju, ko je Amerika s svojo dolarsko diplomacijo postavljala in odstavljala reume na zahodni polobli. Daleč pa so tudi že časi, ko je Velika Britanija z eno samo bojno ladjo v Perzijskem zaluvi, z eno samo demonstracijo na morju dosegla, kar je hotela. To velja tudi za Ameriko.

Se leta 1853 je Amerika z enim samim eskadronom prisilila Japonsko na koleno. Leta 1917 je Amerika s svojo intervencijo popolnoma zaokrenila tok vojne. Leta 1945 je nekaj časa kazalo, da bo anglosaška civilizacija triumfirala na tem svetu in da se bo stari Churchillov sen le uresničil.

Toda v teh zadnjih letih je prišlo do tako globokih sprememb kakor morda v vseh zadnjih 50 letih ne. Francija je zdrknila na položaj drugorazredne sile, Anglija pa je moralna definitivno priznati, da jo je Amerika prehitela. Dolgo je trajala ta borba.

Ze stare statistike izpred prve svetovne vojne so ugotovile, da je Amerika pred Anglijo v proizvodnji jekla, nafte itd. Po drugi svetovni vojni pa je ameriška diplomacija prevzela tudi vodstvo zahodnega sveta. In odtlej romaji angleški državniki v Ameriko, v Belo hišo, uradno rezidenco ameriških predsednikov.

To prakso je uvedel najprej Churchill, sedaj, po njegovem umiku, pa je prišel na vrsto Eden, njegov naslednik. Morda bo le držalo, da gre v Washington za družinski sestanek, za običajno izmenjavo misli. Nobenih posebnih sklepov ne moremo najbrž pričakovati, saj še za dnevnih red tega sestanja ne vemo.

To je družinski sestanek stare in nove Anglije, ene s te strani Atlantika, druge z druge strani. Sestanek dveh starih demokracij, ki čutita, kako dozrevajo vse naokrog nove, mlade sile. Nove sile, nove države, ki sičer sedaj še premagujejo svoje podrobne boleznine in porodne krče, vendar pa se terjajo svoj prostor na tem svetu. V Aziji se je pričel najprej ta proces. Odtod pa se je že razširil na Srednji vzhod in vso Afriko.

Nove energije se torej sproščajo vse naokrog. Ni deset let, ko smo govorili še o ubogih Kitajcih, o nesrečnih Indijcih, indonezijskih romantičkih (ta tuja je že obstajala), o zaspanih Arabcih, brezdomni židovski intelektenci. Zdaj pa imajo Kitajci največjo državo na svetu, Indijci najboljšo demokracijo v Aziji itd.

Ni čuda, če se angloameriška diplomacija v tem svetu več ne znajde in

če so ti sestanki z njunega stališča nujni. Tokrat je »slučajno« angleški premier v Ameriki s polno aktovko vprašanj. Vendar pa se bodo razgovori z ameriškimi državniki vretli največ okrog vprašanja bodočih atomskih poskusov in okrog Srednjega Vzhoda. Nemški listi sicer zadnje čase stalno opozarjajo na to, da Eden in Eisenhowerev smeta pozabiti na nemško vprašanje. Aprila bosta namreč prišla v London Bulgarin in Hruščev in ob te priložnosti bo nemško vprašanje gotovo v ospredju — vsaj tako pišejo nemški listi.

Nobenih senzacionalnih sklepov ne smemo pričakovati, kakor smo že zapisali na začetku. V Washingtonu bodo baje poskušali samo vklapljeti ameriške in angleške poglede na ta ali oni problem. Kakšnih skupnih akcij torej ne bo. Za skupne akcije so potrebne dolge priprave, za te pa sedaj ni več časa, saj se v Ameriki že pravljajo na predsedniške volitve. Pomerost Američanov je torej obrnjena trenutno bolj na notranje kot pa na zunanje, mednarodne probleme.

Zanimivo pa je, da je skušala sovjetska diplomacija prav v zadnjem trenutku sprijati vso to konferenco na svoj tir. Bulgarin je nameč po nudil Ameriki poseben paket o prijateljstvu. Ponudil, čeprav je vedel, da ga sedanja republikanska vlada ne bo sprejela.

Ali je hotel s tem to konferenco sprijati na svoj tir, ali pa je hotel vzeti angloameriški diplomacijski iniciativo iz rok. Kdo ve? M. O.

V nekaj vrstah

NEW YORK — Na sedežu OZN so sporočili, da bo predsednik komisije za razorazitev v februarju jugoslovanski delegat dr. Jože Brilej.

LONDON — Britanski minister za kolonije Lannox-Boyd je izjavil v parlamentu, da namerava Velika Britanija ovirati »protibritanske« oddaje radijske postaje Atene, namenjene Cipru. Britanski laburistični poslanci pa so se temu uprli in zahtevali, naj spodnji dom obsodi ta sklep. Na Cipru so britanske čete in policijski zopet razgnale demonstrante. Demonstracije so organizirali dijaki gimnazije.

PARIZ — V francoski prestolnici so sprijeti Cu En Lajev predlog za sklicanje nove konference o Indokinu s precešnjo pozornostjo. Uradni krogi se zaradi notranje krize omejujejo na izjavo, da je Francija pripravljena sprejeti vsako pobudo, ki »iskrene teži k izvajaju sklepov ženevske konference o Indokinu. Francoski konservativni krogi pa so mišljena, da je pekinški predlog le poskus sejanja razdora med zahodnimi silami. Odnosi Francije z južnim Vietnamom so zadnje čase zelo kritični in Francoski pričakujejo, da bo nova vlada začela odločno reševati te težko vprašanje.

LONDON — Velika Britanija nameava prihodnje leto povzročiti poskusno eksplozijo svoje vodikove bombe nekje v južnem Pacifiku. Bomba bo najmočnejšega tipa, kar jih je doslej znanih. Britanija hoče s tem preveriti laboratorijske poskuse, dognati vojaški učinek bombe in se vrstiti v isto vrsto s Sovjetsko zvezno ZDA.

OSLO — Norveške oblasti v Alešundu so zaplenile dve sovjetski ladji, ki sta bili na lovu v norveških vodah. Norveški ribiči so postali sovjetski vladi pritožbo zaradi čedjalne bolj pogostega lova sovjetskih ladij v norveških vodah. Iz Bergena poročajo, da so opazili kakih 70 sovjetskih ribičnih ladij na Severnem morju, kjer love norveški ribiči.

HANOJ — Več kot 30.000 ljudi je protestiral proti sklepui južnovietnamske vlade, da se 4. marca izvedejo volitve v Južnem Vietnamu. Stevilni govorunci so poudarili, da predsednik južnovietnamske vlade Ngo Din Diem razpisuje volitve na ukaz Američanov in pomeni te kršitev ženevskega sporazuma, ki dolga združitev obeh delov Vietnamja s svobodnimi volitvami v vsej deželi.

VARŠAVA — Podpredsednik kitajske republike maršal Cu De je pred dnevi prispel v Varšavo na uradni obisk. Njega in njegovo spremstvo so sprejeli člani poljske vlade ter velična množica ljudi.

V Krkavčah je še veliko dela

Seveda je največ odvisno od samih Krkavčanov kako bodo uresničili zamisli, ki so jim trenutno najbolj pri srcu. V vasi bi namreč radi uredili vodnjak, napajališče za živino in pralnico. Kazalo bi popraviti cesto v dolino, a v naseljih bi radi imeli elektriko. Prav tako se potegujejo za avtobusno progo in telefonsko zvezo. Vse to in še mnogo drugega so sprožili preteklo soboto na zboru volivcev. Ob tej priložnosti jih je obiskal tudi predsednik občinskega ljudskega odbora Miro Jelerčič. Seznanil jih je z mnogimi stvarmi, ki so jim bile doslej tuje, tako da so naposled le soglašali, da vsega hkrati ni mogoče. Zato se bodo letos najprej zavzeli za vodnjak. Voda je najbolj boleča rana v Krkavčah. Izvirek nad vasio bo treba urediti tako, da bo odgovarjal zdravstvenim in higieniskim potrebam, da ne bo več voda izpostavljena nesnagi. To bo v tem letu ena izmed glavnih nalog vseh vaščanov.

Kar se tiče popravila krajevnih cest, ni to stvar samo občinskega ljudskega odbora. Včasih — in to zelo dobro vedo tudi Krkavčani, so popravljali vaške ceste kmetje sami. V dneh, ko ni bilo nujnih del na polju, so z »robotom« popravili ceste in vodnjake. Zakaj danes ni več v Krkavčih »robot« in čakajo da bo občina namestila cestari? Vprašanje zase je gradnja nove ceste po dolini Dragonje, ki naj bi povezala kmetijsko poselstvo na Briču z obmorskimi mestami. Prav je, da se Krkavčani potegujejo zanjo, saj bo tudi njim samim v korist. O tem že razpravljajo strokovnjaki in gospodarski račun bo pokazal, če se v to cesto spaška investirati.

Na zboru volivcev so se Krkavčani pogovorili tudi glede vaške trgovine. Pravijo, da hoče kmetijska zadruga ukiniti svojo poslovničico v njihovi vasi. Temu se upravičeno upirajo in imajo prav. Trgovina mora ostati v vasi, saj je v Krkavčah in okoliških naseljih nad 130 družin. Ce pa sedanj poslovodja ne mara delati v Krkavčah, naj zadruga poskrbi za druga. Krkavčani so tudi mnenja, da bi jim moral prav zadruga nuditi več pomoči glede pospeševanja kmetijske proizvodnje, ne pa da jim ukine še to borno trgovino, ki jo imajo. Koliko dragocenega časa bi potem izgubili, če bi morali hoditi v trgovino na križišče Puče—Koštobona, kot si to nekateri zamišljajo. Mar so zato člani zadruge, da jim ta samo odkupuje predelke? Zakaj so Krkavči vedno zadnje, ko gre na primer za tako potrebna sredstva za obdelovanje zemlje in podobno? Ne bi bilo napak, da na ta vprašanja odgovori Krkavčanom Šmarska kmetijska zadruga.

Kot skoro po vseh istrskih vseh, so si tudi v Krkavčah zgradili pred leti lep kulturni dom. V njem imajo gostilno in prav čedno

dvorano za prireditve. Gostilna še kar dobro dela, zlasti ob nedeljah, medtem ko jim služi dvorana samo za sestanke, le od časa do časa tudi mladina zapleše. Ko smo čakali na zbor volivcev, je pristopil k nam odbornik vaškega odbora in s prizvokom ponosa dejal: »Lepa je ta gostilna, dobro dela. Škoda, da je premajhna. Potreben bi jo bil povečati.« Menda je mislil povečanje na račun dvorane, ki je kar precej velika. Torej naj bi postala stavba, ki je stala toliko de-

narja in naporov naposled le gostilna!

Včasih je bila tudi mladinska organizacija v Krkavčah bolj delavna kot danes. Mladina je prirejala prireditve, imeli so celo folklorno skupino, niso pa imeli dvorane. Komač so čakali, da bo kulturni dom dograjen! Danes stoje tudi dom z golj zaradi gostilne. Mladina kvartopiri, lepa dvorana z odrom vred pa pociča in v njej se pasejo pajki. Čemu torej zadružni dom v Krkavčah?

G. B.

Največ uspehov pri živinoreji

Lokevsko polje je lepo, toda koliko žuljev in znoja so morali iztisniti naši pradredje, prej kot so ga napravili rodovitnega. Največji del zemljišč so kraški pašniki, zelo malo pa je travnik. Njiv imamo v Lokyvcih okrog 70 ha, košenje okrog 200 ha, pašnikov pa okrog 650 ha. Upravičeno bi tudi mi lahko uporabljali holandski pregovor, ki pravijo: Poglejte naše polje, a vedite, da smo ga sami ustvarili.

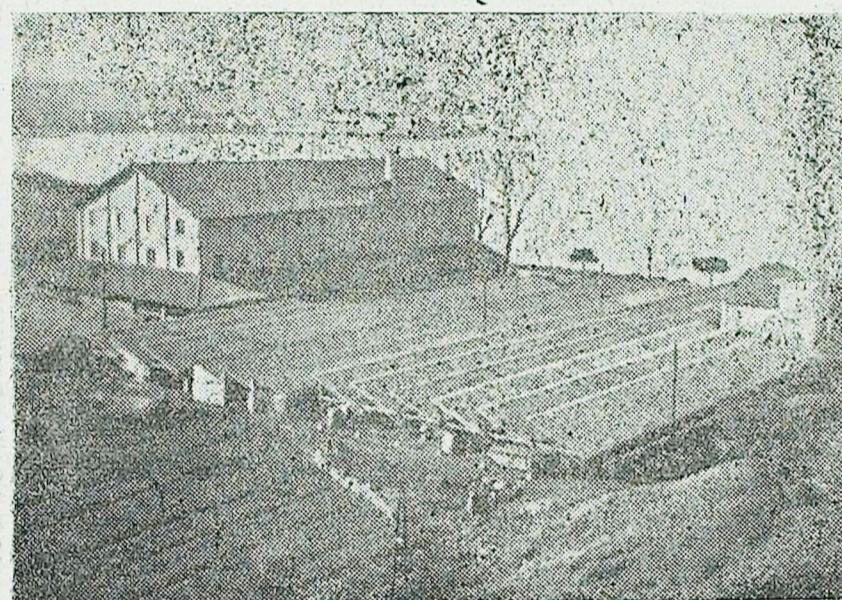
Popolovico njivskih površin posejemo z žitom, četrtnino s krompirjem in drugo četrtnino s krmenskimi rastlinami za živino in prašiče. Ze od nekdaj nam dajeta glavni dohodek živinoreja in mlekarstvo. Zadnje čase je zelo zaslovela naša rodovniška živina. Lahko smemo zapisem — kar je Lipica za konje, to je Lokev za živinorejo. Lokavci že od nekdaj stremijo za čistokrvno plemenško živino in za dvig njene mlečnosti. Sedaj imamo pod molzno kontrolo 94 krav s povprečno mlečnostjo 2800 litrov mleka letno. To je za kraške razmere zelo dober uspeh. Precej milijonov so dobri živinorejci dobili za rodovniško živino od kupcev, ki prihajajo iz Štajerske, Srbije, Bosne in Makedonije.

Po okoliških vaseh večkrat slišim pritožbe, zakaj tudi k njim ne pridejo kupci, saj imajo isto pasmo živine. Kaj je temu vzrok, saj so v prejšnjih časih zahajali tudi tja? Povedal bom zakaj.

V Divači je imelo podjetje »Export—Import« pred leti v najemu več hlevov za živino, ki jo je dobavljalo iz notranjosti države. Tako so v te hlevje prišli tudi biksi, ki so že doslužili svojo vlogo plemenjakov. Razmestili so jih v hlev zaveden plemenilne postaje. Vso živino so dali v oskrbo bikorejcu. Zadruga je imela samo enega biksa, kar ni bilo dovolj za vse krave, ki so jih prinali živinorejci. Tako se je nekajkrat zgodilo, da so spustili tiste lisaste bike h kravam sivorjave pasme. Nekaj takih krav so potem živinorejci prodali na Štajersko kot čistokrvne. Ko so krave povrgle lisasta teleta, je bila blamažna na vrhuncu. Se danes to kvarno vpliva, ker kupci hočejo videti rodovnik in ne gledajo samo na dlako, marveč tudi na mlečnost in tolščobo. Mi-

slim, da je to dovolj zgovoren dokaz, da bo treba tudi po drugih vasen uvesti rodovnik in molzno kontrolo. Teh vasi pa ni malo.

Če sem že načel vprašanje živinoreje, bom nekaj povedal še o članstvu v zadrugi. V Divači je 27 gospodarstev, članov KZ pa je samo šest, v Ležečah je 14 gospodarstev, članov KZ 2, v Brežcu je 11 gospodarstev, članov KZ samo trije. V sledenih vseh pa ni nobenega člana zadruge: v Betoniji je 5 gospodarstev, v Škocjanu 8 gospodarstev, v Matavunu 14 gospodarstev, v Naklem 20 gospodarstev, v Danah 16 gospodarstev in v Paredu 5 gospo-

Opekarna RUDA v Izoli

Priprave za volitve SZDL

V ponедeljek je Občinski odbor SZDL v Postojni sklical politične delavce na sestanek, da se pogovorijo o pripravah za volitve v vaške odbore SZDL. Uvodoma je sekretar občinskega komiteja ZK Zdравko Smrekar nákalil nekaj najvažnejših gospodarskih in političnih problemov, o katerih je treba razpravljati tako z odbori SZDL kakor tudi s samimi člani.

Po krajši razpravi so sklenili, da bodo do 15. februarja tega leta sklicali sestanke vseh vaških odborov SZDL in z njimi obravnavali razne vaške probleme. Prav tako je bilo sklenjeno, da se še do volitev uređijo razna organizacijska vprašanja, tako pobiranje članarine kakor tudi evidenca članstva in podobno. Za vsako vas je bil določen po en politični delavec, ki bo pomagal v skupnem odboru pri izvedbi priprav in samih volitev. Volitve bodo istega dne na vsem področju postojanske občine.

Stina

Šmarje pri Vipavi

Most med Šmarjami in Stanjelom je bil porušen med narodnoosvobodilno borbo. V času bivše cone B

drugo za kar so investirali 37 milijonov dinarjev.

Kmalu so se pokazale nove težave. Obstojeca peč je začela kazati znake nizárpanosti in starosti. Na ne samo peč! Potrebe so narekovale popolno obnovo prevozov, náprav in umetnih sušilnic, sanitarnih naprav, itd. Zato je podjetje izdelalo tri načrite: enega za peč, sušilnico in stiskalnico, drugega za sanitarne naprave in menzo, tretjega pa za stanovanja. Ko so bili načrti potrjeni, podjetje je prevozničko zadrugom nápravilo sredstvo. Sredstva so bila sicer zagotovljena za konec 1955 leta ali pa prioritno za 1956 leta.

Prav v tem času je nastal preobrat v odnosu do investicij, za katere je kriterij postal mnogo strožji. Delavski svet je skupno z vodstvom opekarne razpravljal o tem vprašanju. Bil je mnenja, da se kljub ostrejšemu kurzu predvidene investicije upravičena. To je podolgi razpravi ugotovil tudi gospodarski svet OLO in odobril potrebna sredstva.

Z odobritvijo zneska 25 milijonov k že odobrenim 9 milijonom se je zaključila precej ostra razgrava za obnovo opekarne. Odobreni znesek bodo porabili v prvem pollettu za porušenje preči, stavbe do nadstropja, sušilnice in za gradnjo nove peči in sušilnice. Za drugo polletto bodo dodelili še 33 milijonov, kar bodo porabili za obnovovo nápravljega transporta, betonskih stez, vakuum-stiskalnice in gradnjo sušilnic.

Delavci tega kolektiva so se že drugi dan po odobnitvi investicij dali na delo, saj se zavedajo, da potmeni vsak mesec zaksnitve 3 milijone dán stroškov samo pri prevozu opeke iz drugih krajov.

Opekarne je sedaj proizvaja 4 milijone enot opeke, ko bo obnovljena, bo proizvajala do 6 milijonov enot letno. Opeka pa bo tudi cenejša kot prej. Do sedaj je opekarne izdelovala 16 vrst opeke in strešnikov ter drenažne cevi in x-agravajnike. V načrtu pa ima izdelovanje take opeke, ki bo zamenjala dosedanje lesene strešne konstrukcije. To bo velika pridobitev posebno za tiste kraje, ki morajo uvažati les iz velike daljave, kar silno podraži gradnjo stanovanj.

Gradbeni podjetja pozor!

Kmetijska zadruga z o. j. obrat Kamnolom Ankaran-Škofije - Škofije

Vam takoj dobavi naslednje vrste obdelanega in neobdelanega gradbenega kamna:

OBDELAN KAMEN

200 m³ gladko obdelanega kamna (bloki za gradnjo)
1000 m³ robnega polfino obdelanega kamna (robniki za cestne odnosno ulične pločnike)

NEOBDELAN KAMEN

200 m³ navadnega in izbranega kamna za gradnjo
Več m³ odpadkov, pridobljenih od obdelave kamna za betonsko uporabo in tlakovanje cest, železnic itd.

Naročila sprejema za naslednje vrste gradbenega obdelanega kamna:

- a) Kamnite plošče za tlakovanje trgov, ulic itd. v zaželeni dimenzijski in debelini z grobo, polfino in finejšo obdelavo
- b) Kamniti obdelani bloki za gradnjo pomolov v velikosti po želji
- c) Kompletna stopnišča za pomole (sestavljena iz štirih blokov v velikosti po želji)
- d) Kamniti robniki za okna in vrata (dimenzijski po želji) z grobo in gladko obdelavo
- e) Kamnite stopnice (velikost po naročilu) z grobo, polfino in finejšo obdelavo.

Vsa pojasnila ter cene posameznih vrst kamna dobite na upravi obrata Dobavni rok po dogovoru.

Zmrznil je

V ponedeljek zdaj zjutraj so našli na cesti pri vasi Hrastje na Pivki zmrznjeno truplo Andreja Prelca, 53 let starega železničarja, doma iz Kala na Pivki. Poleg njega je bilo tudi njegovo dvokolo. Imenovan je se vratil z dela. Domnevajo, da je padel s kolesom in tam obležal in zaradi mraza (10 stopinj pod ničjo) zmrznil. Stina

Opekarna v Izoli bo dobila novo peč

Povečala bo proizvodnjo za 50%.

Pretekli teden je Svet za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora v Kopru odobril 35 milijonov din kredita za obnovo pekarne »RUDA« pri Izoli. V zvezi s to odbor je kolektiv opekarne zeljal, da bi objavil nekaj podatkov o začetku in nadaljnjin možnostih razvoja opekarne.

Opakarna je prešla v last delavcev leta 1947. Proizvodnja opekarne je bila bolj slaba in tudi kvaliteta ni bila najboljša. Ležišča dobre gline so bila do kraja izčrpana. Ostala je samo še gлина, ki je vsebovala apnenec. Taka gлина pa za izdelavo opeke ni dobra, ker se apnenec pri žganju opeke spremeni v apno. Na vlagi in dežju se apno razpusti, v opeki ali strešniku pa nastanejo luknje.

Da bi zgodovljivo rešili to nelahko vprašanje, so se odločili za zaračunitev manjše poljske opekarne »Pni Bandelj« in manjše poljske peči. Kmalu se je izkazalo, da gлина vsebuje opšti škodljive snovi, ter da je pregloboko v zemlji. Kaj sedaj? V neposredni bližini prejšnje opekarne pri Izoli je dovolj laporja, zato se je porodila zamisel, da bi ta lapor začeli uporabljati kot osnovno surovinu za izdelavo opeke. Zamisel so uresničili leta 1953. Načrili so nove stroje, sušilnice in

so anglo-ameriške okupacijske čete v bližini porušenega mostu postavile zasilen železni most, ki je pa samo za peče.

Gospodarski in prometni razlogi ter povezava Krasa z Vipavsko dolino na tem delu zahtevalo, da se porušeni most čimprej obnovi. Iz Ajdovščine je sedaj ves promet usmerjen preko Vipave in Zgornje Branice. Ta cesta pa je veliko daljša, kar vpliva na cene prevoza. Pri zadetih so tudi kmetje s Krasa, ki imajo zemljo tostran hudournika in se morajo posluževati edinega prehoda. Spravljanje pridelkov s polja je zelo težavno, ker je treba prevažati čez prod hudournika. Zasilen most je skorod odnesla narašla voda, tako da so morali peči kakor akrobati loviti ravnotežje na preostalih traverzah.

Omenil bi še, da bi tisti denar, ki ga je doslej prispevala oblast za popravljanje tega mostu, pokril polovic stroškov gradnje novega mostu. Most je na meji med dvema okrajevoma, koprskim in goriškim. Zato bi bilo prav, če bi se za to zadevo pozanimala obojaka održna odbora. Ka

DA! TUDI LETOS KAKOR LANI IN KAKOR PRIHODNJE LETO POZIVA

»Koteks«

naše prašičerecje in klavnice, da ne zavržejo niti ene kože, marveč skrbno oderejo vse zaklante prašiče. KOTEKS jim bo plačal za I. kožo od prašiča slovenske pasme din 200 za kilogram

Snemali bomo nov slovenski umetniški film

V Kopru so bili te dni sodelavci Triglav-filma iz Ljubljane. Končujejo adaptacijo s-enarija za nov, celovečerni umetniški film, ki ga bodo začeli snemati spomladis. Scenarist je naš znani pisatelj IVAN RIBIČ, režiser pa FRANCE ŠTIGLIC. Pri adaptaciji scenarija sodelujejo še dramaturg Triglav-filma prof. VLADIMIR KOCH in dramski režiser FRANCE JAMNIK.

V okolici Kopra so si tovarili iz Ljubljane ogledali tudi teren, ki bi bil mogoče primeren za snemanje eksteriorov. Obiskali smo jih v hotelu Triglav in radevolje so nam odgovorili na nekaj vprašanj. Njihovi odgovori in mnenje ter načrti Triglav-filma za letos prav gotovo zanimajo tudi naše bralce.

Iz kratkih beležk po naših časopisih smo že zvedeli, da pripravljate nov slovenski film. Po lanskoletni »susuši« je to vsekakor razveseljivo dejstvo za ljubitelje in zagovornike slovenske kinematografije. Tudi to nam je znano, tovariš Ribič, da ste vi scenarist novega filma, ki se bo imenoval »DOLINA MIRU«. Seveda bi nas zanimala vsebina, misel, ki ste jo hoteli izpričati skozi film in kako daleč so že priprave za snemanje.

Da, »Dolina miru« naj bi se imenoval, povzroča pa cele hribe nemira. Kako sem prišel na idejo za ta scenarij? Že dolgo jo kuham v sebi. Prvotno sem napisal »Dolina miru« na francosko-nemške prilike. Misil pa sem vedno na film.

Moja zgodba je preprosta. Skusal sem načeti vprašanje otrok v vojni naplo, okolje pa sem prenesel na jugoslovansko-nemško mejo, pač v prilike, ki jih najbolje poznam. To je zgodba o malo Nemki Lotti in o slovenskem dečku Marku. Ob bombnem napadu zavezniškega letalstva na obmejno mestec sta oba izgubila starše. Strah ju je vojnih grozot, bežita in iščeta zavetišča. Deklica pozna pravljico »dolini miru«, pravljicem in varnem kotičku sredi vojne vatre. Za Marka pa je ta pravljica istovestna s tistem, kar ve o svojem stremi in o njegovi kmetiji. Na svoji poti srečata otroka še ameriškega padalca-črnca, ki prav tako išče uresničitev svojih iluzij. Ko vsi trije pridejo končno v zeleno dolino, nastane tu fronta in njihova velika iluzija ostane res samo iluzija. Misel, ki me je vodila pri oblikovanju te zgodbe, je moje osebno prepričanje, da miru ne more ustvariti želja sama, čeprav jo izražajo najupravičnejši — otroci. Mir lahko dosežemo samo z dejanji, z dobro voljo odraslih ljudi.

Priprave za snemanje? O tem bi vam več povedal režiser, tovariš Stiglic.

Ker je že snemanje vaša zadeva, tovariš režiser, bi nam obenem povedali o zasedbi vlog, kdo bodo glavni igralci, ste odkrili kak nov talent in podobne stvari okrog realizacije. Ali bomo res film gledali že letošnjo jesen?

Vaša vprašanja nekoliko prehitijo dogodek. Adaptirali smo scenarij, zdaj je pred menoj snemalna knjiga, teren moram izbrati do konca februarja. Glavna dejanja se dogajajo spomladis, zato smo si ogledali tudi okolico Kopra, kjer bi lahko posneli eksteriere že zdaj. Zaenkrat se še nismo odločili. Snemati pa moramo pričeti v aprili. Računamo, da ga bomo

posneli v dveh mesecih, kar je povprečna snemalna doba takega filma. Vendar je pri nas težava v tem, da sta glavna junaka otroka in zato se bo verjetno kaj zavleklo. Vsekakor pa računamo, da se bomo z »Dolino miru« udeležili poti Puljskega filmskega festivala.

Seveda vas zdaj zanima nosilca glavnih vlog — otroka. Razpisali smo natečaj za vlogo dekleca, ki mora biti staro 5 do 6 let in mora znati slovensko in nemško. Dobili smo približno 100 ponudb, od teh smo izbrali 10, ki jih bomo poklical k poskusnemu snemanju v Ljubljano. Fanta bomo šele zdaj pričeli iskati. Ameriškega padalca — črnca, bomo moral verjetno iskatи izven naših meja. To so glavne vloge, ostale so manjše; igrali jih bodo naši igralci. Producent je Triglav-film, brez koprodukcije.

delo vedno na to prisili. Ali da povem z vaš domačo primera: odlagam iz meseca v mesec, kot koprski gostinci gostoljubnost. Zdaj sem dokončno sklenil, da odpotujem 1. junija. Sicer to ne bo potovanje, ampak študij. Ostati nameravam v italijanskem filmskem mestu eno leto, prisostvovati režijam in snemanjem, obiskovati predavanja.

V zvezzi s svojimi načrti pa vam povem še nekaj, kar vas bo verjetno posebno zanimalo. Že štiri leta se vrtim v mislih okrog Pirana in kar mori me zgoda o piranskih gusarjih. O tem sem že govoril z ljudmi, ki odločajo o filmski produkciji. Vedno naletimo na veliki ovir: finančna zmogljivost in stroški. Vendar te mislji ne bom opustil. Vsaj pobudo bom dal, morada jo bo kdo drug realiziral.

V naštevanju načrtov ste se, tovariš Ribič, dotaknili le filmskih tem. Zanimalo pa bi nas, ker vas že poznamo kot pisatelja, kako je še z drugimi literarnimi panogami. Kakšen je n. pr. vaš odnos do slovenske dramatike, do komedije, poezije itd.

Najprej nekaj zelo osebnega: občutek imam, da veliko delam in da res ne zapravljam časa. Obenem pa se ne morem znebiti občutka, da sem napravil malo. Če se še za hip pomudimo pri filmu. Mnjenje sem, da je družbena funkcija filma, da začne s komedijo. Že dolgo

Prizor iz prvega slovenskega celovečernega umetniškega filma »Na svoji zemlji«, ki ga je režiral France Stiglic. Scenarij zanj je napisal naš znani pisatelj Ciril Kosmac

Snemalna ekipa še ni določena, lahko pa vam zaupam, da nam je že znan skladatelj, ki bo pisal glasbo: Marijan Kozina.

Okrug scenarijev je bilo že veliko razpravljanja. Pravijo, da je scenarij prvi pogoj za nastanek dobrega filma. Kritike tudi skrbi, kaj je vzrok poenjakovanja scenarijev s sodobnimi temami. Zanimajo nas vše dosedanje izkušnje na filmskem področju in seveda načrti za bodočnost. Ki so tesno povezani z našim filmom. V ta namen boste menda tudi potovali v Italijo, tov. Ribič.

To je bila pa kar lepa vrsta vprašanj, ki terjajo daljši odgovor. »Dolina miru« ni moj prvi scenarij, vendar prvi, ki bo zaenkrat realiziran. Druge hrani Triglav-film v arhivu. Toda brez ozira na arhiv snujem dalje. Pripravljam scenarij za film z naslovom »Ne joči, Peter!« in imam filmski osnutek o muslimanski ženi in njeni problematiki; skica ima naslov »Feredža«. Do jeseni moram pripraviti za Triglav-film scenarij za celovečerni film o psu — »Kala«. Scenarij bo po kratkem romanu, ki sem ga napisal za Prešernovo družbo. Na programu je za prihodno leto.

Pravite, da nekatere ljudi skrbi poenjakovanje scenarijev. No, da, po mojem delu preveč razlike med literature in literaturo, in žal, pisanja scenarijev zdaj še nimajo za literarno delo. Res pa je, da zahteva scenarij prav tako svoj način oblikovanja kot roman ali novelo in da smo se tega lotili pri nas še zdaj.

Na pot v Italijo se res odpravljam, vendar jo odlagam, ker me

SEJA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV OKRAJA KOPER

Predavanja in tečaji so najboljše sredstvo za izobraževanje

V sejni dvorani okrajnega komiteja ZKS v Kopru je bila pretekli teden seja sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Koper in komisij za izobraževanje, za dramatiko in za glasbo. Razen članov sveta in komisij so se seje udeležili še predsednik sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije tovariš Ivan Regent, sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Albert Jakopic in sekretar okrajnega odbora SZDL tov. Martin Greif.

Za lažje in uspešnejše poslovanje in delo naše prosvete so zastopniki Svobod in prosvetnih društev izveli ožji sekretariat okrajnega sveta zveze Svobod in prosvetnih društev, ki bi imel pismene stike z drugimi, bolj oddaljenimi člani. Težišče dela mora itak biti na občnah in na samih društvih. V sekretariatu sveta so tudi zastopniki komisij, ki odgovarjajo za posamezne panoge prosvetnega udejstvovanja.

Sekretariat sestavlja tile tovariši: Srečko Vilhar (predsednik), Jernej Humar (tajnik), Narda Zadnek (za komisijo za izobraževanje), Oskar Venturini (za dramatsko komisijo), Ivan Silič (za komisijo za pevske zborne), Vladimir Lovc (za glasbeno komisijo) in Totelj (za izobraževalno komisijo).

Končno smo videli na naših deskah tudi ljubljansko Drama

Ta teden je v Piranu in v Kopru gostovala ljubljanska Drama z Machiavellijevo komedio v petih delih MANDRAGOLA. Delo je poslovenil CIRIL KOSMAC, verze in prilog napisal JANEZ MENART, reziral FRANCE JAMNIK, sceno izdelal inž. arh. NIKO MATUL, glasbo napisal DANE SKERL. Igrali so: Callimaca BORIS KRALJ, Sira DRAGO MAKUC, Messer NIKO STANE POTOČAR, Liguria JURIJ SOUCEK, Sostrato MARIJA NABLOCKA, Patra Timotea MAKS FURIJAN, Lucrezio MAJDA POTOČARJEVA in Zensko VIDA LEV-STIKOVA.

Z sloves, ki ga uživa avtor Mandragole Niccolò Machiavelli zaradi svojih del in spisov, zlasti kot avtor »Vladarja«, je vseskozi kritičen. Machiavelli ni bil avtor in zagovornik teorije, da »smoter posvečuje sredstvo in ni oči političnega nasičja, zvijače, laži in prevare, marveč je bil le kronist svojega časa, zapisovalec zakonov, ki so vladali v takratnem političnem in javnem življenju. Tudi sam je bil žrtve tega sistema. Prav tako Machiavelli registrira družbeno moreno svojega časa. Njegov odnos do tega pa je odnos dokumentarista, osebno neprizadetega ustvarjalca, ki pa s svojim delom terja osodbo miselnosti in moralne izprijetnosti.

Stiri sto pet in trideset let po nastanku je prišla Mandragola tudi na slovenski oder. Imenovalo so jo »enfant terrible« evropske drame in vse uprizoritve so pomenile ali velik uspeh ali pa gledališki skandal. Prva uprizoritev je bila leta 1520 v papeški rezidenci, v zadnjih letih pa jo je uprizorile Vilarsko TNP v Parizu, pri nas pa Banja Luka in na Rijeki.

Najbolj pogosti argumenti proti Mandragoli so bili, da preveč prostodluno obravnava ljubezenske odnose, skrajno ostro sodi o moralističih, ki pa pridigajo in zahtevajo od drugih in ne nazadnje moralna delitvenost problema, ki ga delo samo obravnava. Toda pri uporabi se najdejo seveda tudi zagovorniki. In to pravijo, da je Mandragola prva realistična komedija evropske renesance, da pomeni prelom v poznejši brezkrivnih del, da dobi gledalce v Mandragoli plastično podobo resničnega renesančnega človeka ter da so problemi, ki jih obravnava, zgodovinsko resnični. Res je sicer, da Mandragola ni velika literarna umetnina, je pa plastičen in zvest dokumentarist časa. Njena miselnost in živiljenjsko občutje ne ustreza daneski stoniji kulturnega in civilizacijskega razvoja in če ti pri urizoritvi zanemarili darovanje merilo razviteca okusa in takta, bi kmalu zdrknili v neokusnost.

(Konec na 9. strani)

POPRAVEK

V članku o koprskem arhivu v prejšnji številki se nam je vrnila mreljuba pomota, ki jo s tem popravljamo. Stavek »Leta 1944 je italijanska komisija za varstvo kulturnih spomenikov prevzela in odpaljala v notranjost dežele starci koprski arhiv s skoraj vsemi listinami od leta 1380 pa do leta 1846 in še neke pomembnejše knjige.«

slovenalna ekipa še ni določena, lahko pa vam zaupam, da nam je že znan skladatelj, ki bo pisal glasbo: Marijan Kozina.

Okrug scenarijev je bilo že veliko razpravljanja. Pravijo, da je scenarij prvi pogoj za nastanek dobrega filma. Kritike tudi skrbi, kaj je vzrok poenjakovanja scenarijev s sodobnimi temami. Zanimajo nas vše dosedanje izkušnje na filmskem področju in seveda načrti za bodočnost. Ki so tesno povezani z našim filmom. V ta namen boste menda tudi potovali v Italijo, tov. Ribič.

To je bila pa kar lepa vrsta vprašanj, ki terjajo daljši odgovor. »Dolina miru« ni moj prvi scenarij, vendar prvi, ki bo zaenkrat realiziran. Druge hrani Triglav-film v arhivu. Toda brez ozira na arhiv snujem dalje. Pripravljam scenarij za film z naslovom »Ne joči, Peter!« in imam filmski osnutek o muslimanski ženi in njeni problematiki; skica ima naslov »Feredža«. Do jeseni moram pripraviti za Triglav-film scenarij za celovečerni film o psu — »Kala«. Scenarij bo po kratkem romanu, ki sem ga napisal za Prešernovo družbo. Na programu je za prihodno leto.

Pravite, da nekatere ljudi skrbi poenjakovanje scenarijev. No, da, po mojem delu preveč razlike med literature in literaturo, in žal, pisanja scenarijev zdaj še nimajo za literarno delo. Res pa je, da zahteva scenarij prav tako svoj način oblikovanja kot roman ali novelo in da smo se tega lotili pri nas še zdaj.

To je bila pa kar lepa vrsta vprašanj, ki terjajo daljši odgovor. »Dolina miru« ni moj prvi scenarij, vendar prvi, ki bo zaenkrat realiziran. Druge hrani Triglav-film v arhivu. Toda brez ozira na arhiv snujem dalje. Pripravljam scenarij za film z naslovom »Ne joči, Peter!« in imam filmski osnutek o muslimanski ženi in njeni problematiki; skica ima naslov »Feredža«. Do jeseni moram pripraviti za Triglav-film scenarij za celovečerni film o psu — »Kala«. Scenarij bo po kratkem romanu, ki sem ga napisal za Prešernovo družbo. Na programu je za prihodno leto.

Hvala vam, tovariš Ribič, vas smo menda že kar pošteno utrudili. Tovariš režiser pa kar posluša in se noče mešati v vše kompetence. Morda pa bi nam le kaj povedal o svojih do sedanjih režijah in izkušnjah? Odgovoril bi vam na kratko. To je moj peti celovečerni film, več pa sem režiral dokumentarnih in kulturnih filmov. Sem iz tistih vrst naših filmskih delavcev, ki so se po vojni pogumno lotili dela: imeli smo veliko dobre volje in eno kamero. Čas nam ni dopuščal, da bi študirali doma ali v tujini. Zdaj je to že toliko urejeno, da gredo lahko nekateri tovarisi na študij, med nas pa tudi prihajajo mladi ljudje, ki so končali našo Akademijo.

Vsekakor upam, da bo letos bolj obilna žefev kot lani, in zaenkrat je naša glavna skrb DOLINA MIRU. S tem je bil zaključen krog naših vprašanj, kajti spet smo se znašli v nemirnih vodah okrog »Doline miru«.

Iz spominov aktivista NOB

Partizanski logor v Dolinarskem Kovku

Med reko Idrije in njenim pritokom Čuorovko leži visoka planota. Ce gledas nanjo z vrha kmetije ali Porezna, kot je dolga, pravokotna polcastra ravan. Na skrajnem severnem delu se končuje s suminami, ki na vzhodni strani skoro navpično pada v Munihovo kotino. Z grebenem se spušča strma steza do Itrijske, ki prav tam nadre oster ovinek in zavije od severa proti jugu. Viseča brv čez Idrije končuje stezo in jo poveže z glavno cesto Itrijsko-Most na Soči in z železniško postajo Grahovo v Baški grapi. Na zahodni strani pelje iz vasi lepa, toda precej strma cesta do Stropnika. V gornjem delu vasi se pa začenja lepa avtomobilski cesta, ki se vije mimo senožeti in skovi gozdove. V Šebreljskem vrhu doseže višino 1000 metrov nad morjem. Od tu se v širokih ovinkih spušča na Oblakov vrh, z Oblakovega vrha pa lauko gres po Kanoniji v Idrijo, po Horenjski dolini v Spodnjo Tribusno skozi gozd na Vojsko.

Dosega v levo od planote so zgubenci grebeni, ki strmo rasejo iz grap: Cufrov grič, Bralaški grič, Krališki greben, Kolovrat in Utrški vrh, ki se končuje z Plešarskim grebenom. Na zahodni strani je Svetiškiška planota z grebeni na Lipniku, Tlminiku, Buekovo grapo in prijazno sončno planotico Polico pri Bukevem.

Ta skrovitičeni in zgubanjeni košček Tolmunske deželice je bil med narodnoosvobodilno borbo prioritete važnih dogodkov. Pri kmetiju Ruparju na Utrškem vrhu je bil od jeseni 1943 do poletja 1944 leta sedež Pokrajinškega odbora OF za Slovensko Primorje. V temi grapi pri bairtiju Vrenškarju pa je bila prva tiskarna, ki se je kasneje preselila v Studenc pod Gugace, kjer je dobila ime »Slovenija«. V Losku so se nečekat ustavljali najvišji politični in vojaški voditelji osvobodilne garnizije na Primorskem. Za Bržincami je bilo sedež raznih sol in tečajev. V Peklu pod Rupo je bila partizanska bolnica.

Glas o Osvobodilni fronti in partizanah se je lotelo razširil v zimi 1942-1943. Prve mesece 1943 leta so partizane spoznali skoro vsi prebivalci vseh treh vasi planote, Stropnika, Jageršč, Knic, Reke, Oblakovega vrha in drugih.

Samotni kmetiji...

Tu se začenjajo spominji, ki jih čas in dogodki ne bodo nikoli zabrisali. Dve veliki kmetiji, Dolinarjeva in Močnikova pod Šebreljskim vrhom. Podobni sta vsem takim kmetijam, ki jih je veliko po Sloveniji. V času italijanske okupacije sta se gospodarja zatekli po pomot v obširne gozdove, da sta se resila pred pozrejnostjo osvobodilnih davkov. Po strmih pobojnih Idrijski dolini je bilo vsako leto več tistih rjavih zaplat med zelenimi gozdovi. Sekira in žaga sta vedno glasneje peli svojo pogrebno pesem. Velike žage v Sjavnici, »V Oblazu« in »Pri Gorenjscu« so delale noč in dan. Lesni trgovci in nameščenci, ki so rasli kot gobu po dežju, so

si veselo menjali roke. »Zašlužili« so ogromne vstote na račun naših cevov. Prava sreča, da so partizani preprečili univerzalno delo. Drugač je drugo, so izginjene furlanske oglaške družine, trgovci z usnjastimi jopiči pa so bili vse bolj redki.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom. (sadno sushinico). Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Prvi partizanski logor

Nad precej strmo in razsežno Močnikovo senožeti je gost smrekovogozd. Na eni strani sega skoro do Dolinarjeve domačije, na drugi

Prvi »Zdravo« partizanov

Nekaj dni nato smo priredili tudi prvi miting.

Tako so ludje tega kraja spoznali tiste partizane, o katerih so slišali, da se nemadoma prikazajo tam kjer jih okupatorji najmanj pričakujeta, napadelo in nato izginjeno v gozdnom listju brez sledu. Uspehl je bil povsem zadovoljiv. Osvobodilno gibanje se je potem še hitreje širilo po vseh. Le starji župnik domačin tega ni mogel slišati. Pričadejal si je vse, da bi ljudi odmornili od OF. Uporabljal je za to spovednico, in pričinico in je maršikakenu poštenomuvačnu vescino plet dvon v pravčnosti naša borbe.

Ob pozigu vasi v juniju 1944 je ta župnik zbežal pod zaščito SS-ovcev v domobranci postojanko v Idriji. (sadno sushinico).

Načrti posveti s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posestvi s hišo, hlevom, kozolcem, kmetijo in še spajštvom.

(sadno sushinico).

Redil sta od 10 do 15 glav živine, ki so jo pasli domaći otroci. Močnik je imel tudi ledopadovnik, ki je skoro vsako leto dobro obrodil.

Dolinar in Močnik sta imela veliki posest

Naša obleka

Gospodinjska strokovnjakinja svetuje, kako naj ravnamo s svojo obleko

Začeti moramo že pri nakupu blaga

Nabava obleke in obutve bo le tedaj posrečena, če bomo blago dobro poznali, ga znali ceniti in upoštevati lastnosti materiala. N. pr. volna je elastična, se ne mečka, vskrava vlagu, je zračna, topla, odporna proti kislinam, občutljiva za lužilno in topoto. »Oplemenjevanje« blaga lahko pozitivno ali negativno vpliva na njegovo uporabnost, kar mnogokrat zaveda kupcu do napacne izbire. Torej je racionalno za prodajalca, ne pa za kupca. Apretirano blago je na video močno. Zelo gost, lep in visok puh, ki ga dosežejo s kosmatenjem, je sumljiv (flanel, semiš). Barvanje in tiskanje mnogokrat pokrivata umazanost blaga. Zaradi lepote, mode in ker se tako blago ne zamaže tako hitro, je na tržišču začeljeno. Impregnacije proti dežju, mečkanju, moljem, obstojnosti in splošnemu podražju blaga. Vendar je najdražje kvalitetno blago obenem najcenejše, ker ima vse zaželeno lastnosti, lepo in dolgo ga nosimo.

Za lažji, hitrejši in pravilnejši nakup ter za množično kontrolo nad proizvajalcem, bi morali tudi v naši industriji uvesti kvalitetne oznake, ki bi bile v prodajalni vedno na pogled.

Vsebina etikete:

- sestavina surovin (pri mešanah v %),
- važnejše lastnosti (apretura, marceriziranje, smojenje),
- navodila za ravnanje (pranje, sušenje, likanje),
- kvalitetna oznaka (prima, sekunda, škart),
- možnost popravljanja (lepiljenje, varjenje),
- učinek na zdravje.

Važno je ravnanje z obleko

Obleko si bomo kupili po potrebi in letnem času primereno (delo, šport, zabava). Kraj naj bo okusen in praktičen. Mnogo denarja in čiščenja si bomo prihranili, če bomo obleko pravilno nosili, čistili in shranjevali. Naslanjanje na umazane robe, posedanje po travi in debilih, vožnje s kolesom, vse to pusti mnogokrat neprijetne sledove. Obleko poškoduje tudi dež in napačno obešanje.

Brisače očuvamo, če se dobro umijemo, namizno perilo, če ne postavljamo nanj neobrisanih vaz, skled, krožnikov in s previdnim zamenjanjem hrane.

Pri pranju varčujmo s časom in trudom

Precej drugocenega časa si prihranimo, če si pripravimo za vsako vrsto umazanega perila posebno vrečico ali pa mrežo. Zaznamujemo jih z napisom in namestimo na zračnem prostoru na stenskem obešalku. Vsak kos umazanega perila spravimo sproti v vrečico, ne da bi nas to kaž zamudilo. Preden perilo namočimo, ga preberemo, skrtačimo žepo, pregledamo, obrnemo in pripravimo tako, da je umazani del na zunanjosti strani.

Najbolje je, če namočimo vsako perilo posebej (pisano, belo). V večjem gospodinjstvu je pametno, če ločimo namizno, posteljno, životno, pisano in volneno perilo, brisače, robe, nogavice, ovratnike in druge drobnarlike, otroško perilo, poškropljeno perilo in kuhinjske krpe. Zlasti kmečka v poklicna gospodinja naj ne žakata, da se naberejo cele grmade umazanega perila. Perilo namočimo v deževnici ali v s pralnimi sredstvi v omehčani vodi.

Potem si pripravimo delovno višino, na kateri ovijamo, namilimo, zmencamo in izplakujemo. Škarf ali banja mora stati na podstavku ali še bolje na premakljivem stolčku, da se ne sklanjam po nepotrebem. S stolčkom vozimo perilo od bazena do bazena in k pralnemu kolcu. Za splakovanje uporabljamo zvonec. Skuhano perilo splaknemo najprej v topli vodi. Čista, preprosta kljuka, ki se pritrdi na rob čeba, drži perilo na enem koncu in zelo olajša ožemanje.

Pozamezne kose perila namilimo najprej po eni strani, jih pokladašo drugega vrh drugega, vse hkrati obrnemo in jih namilimo potem te po drugi strani. Tako si prihra-

nimo precej nepotrebnih gibov in časa. Pomislimo, da bi se moral pri 50 kosih perila obrniti petdesetkrat namesto enkrat. Za obešanje perila napnimo vrvi vzporedno in tako blizu druge k drugi, da lahko obešamo perilo z istega mesta na obe vrvi hkrati. Za pripovede imamo vrečice, ki jih z obešalknikom za obleko obesimo na vrv. Vrečico pritisnemo po vrvi pred seboj. Za obešanje je zelo prikladen star otroški voziček, v katerem vozimo perilo s seboj, da se nam ni treba za vsak kos perila pripogibati prav do tal in ga vzdigniti do višine vrvi. Povprečno tehta kos perila četr kilograma, prišteš moramo še težo

Med mnogimi modeli večernih oblek vam bo gotovo ugajala ta preprosta, tesno oprijeta obleka iz črnega tafta, ki jo pojavlja svojestrven ovratnik iz belega organija. Kombinacije barv so lahko tudi drugačne (temnomodra — bela, temnordeča — peščena, črna — svetlorumena, itd.).

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Nekaj o nosnih funkcijah in nosnih obolenjih

Nos delimo na zunanjji, vidni del in na nosni duplini z njunimi sestavnimi deli. Zunanji del pa ni samo dopolnilo našega obrazza, ampak predvsem ščiti zgornje dihalne poti pred škodljivimi vsljivci, obenem pa vsmerja zrak, ki pride skozi nozdrvi, tako da mora skozi obe nadstropji nosne vtoline.

Nosno vtolino deli vmesna pregrada v dva dela. Če je ta pregrada zverišena ali ima izrastke, je to lahko prirojena napaka ali pa posledica kakuge obolenja v nosu. Vsekakor pa takta nepravilnost oteži dihanje in pospešuje kronične infekcije v nosu. Če je primer težji, je potrebna operacija.

Na zunanjih zidovih nosne vtoline so nosne školjke, ki segrejejo, ovlažijo in prečistijo zrak, ki ga vdihavamo. Zadaj je nosna vtolina zvezana z zgornjim delom žrela in tu je tudi tretji mandelj. Če se ta mandelj zveča t. j. če zbole, skoraj popolnoma zapre nosno vtolino in onemogoča ali vsaj oteži dihanje. Nad njim so še zadnji konci vohalnega živca. Na zunanjih strani je še odprtina proti sinusom, kar nam pojasnjuje lahek prehod kroničnih infekcij na sinuse.

Vsa nosna vtolina je obložena z rožnatimi sluznicami, ki je dobro prepojena s krvjo. Zato so krvavitve iz nosa tako pogoste, prav zato pa se tudi hitro segreje zrak, ki gre skozi nos. V nosni sluznicici se končajo številni živci, razen

zgornjega dela telesa (povprečno 50 kg). Torej 50 kosov perila, ki ga obešamo s jih na vrv, krat 50, 25 kg. Če imamo škarf na vozičku, vzdignemo le 8,25 kg (težo rok in perila) krat 50 kosov perila — torej le 412,50 kg. Stevilke nam nazorijo kažejo, kako je mogoče z malenkostno izpopolnitvijo zmanjšati telesni napor pri delu.

Tudi likanje si lahko olajšamo

Delo olajšava pravilna nabava blaga, ki se ne mečka in se rado lika. Delovna obleka, ki se stalno rabi, naj ima okusen in praktičen kraj, brez volančkov, odprtih in zaprtih gub, robčkov, pentelj itd. Če pobremo še vlažno perilo in likamo takoj, si prihranimo čas za vlaženje. Perilo likamo sede, ga pregledamo in obrnemo na tisto stran, kjer bomo likali, pripravimo likalno mizico (pravilna delovna višina), ali likalno desko, vključimo likalnik in ne pozabimo, da se mora likati sede. Več toka porabimo, če perilo zlagamo hkrati in likalnik oddlagamo na žični podstavek. Boljša je opeka, ker ne oddaja toliko topote.

Francka Kraševac

Družne trditve angleške zdravnice dr. Helene Spurway

Kaj je s partenogenoze pri ljudeh?

Med angleškimi znanstveniki — zdravniki in biologi se je začela pred dobrim mesecem dni ostra razprava, ki je povzročila zdravnica dr. Helena Spurway s svojo razpravo o partenogenizi, to je o spočetju brez sodelovanja moškega in brez umetne oploditve.

Ta pojaz — partenogeno — po-gosto srečamo v živalskem svetu, zlasti med živalmi nižjih vrst. V ameriških rekah živi celo neka vrsta rib, ki se razmnožujejo s samo-oloplojevanjem. Toda doslej niso bili znani primeri partenogenze pri višje razvitih bitjih ali ljudeh. Tudi pri omenjenih ribah ne gre za čisto partenogeno. Te rive so namreč neke vrste dvošpolniki, ki se sami olupljujejo. Partenogeniza se pomenuje spočetje brez kakršnekoli oloplite.

DVA TISOČ ANGLEŽINJ PODPIRA SPURWAYEVU

Nič ni torej čudnega, če je trdi-

tev angleške zdravnice, da je partenogeniza možna tudi pri ljudeh, zelo razburila duhove. Znanstveniki so zgrabili za orožje — nekateri so za, drugi proti. Tako eni kakor drugi pa iščijo dokaze in argumente. V razpravo so posegli tudi znanstveniki iz drugih evropskih dežel, ljudstvo pa z zanimanjem pričakuje izid tega boja.

Dr. Spurwayeva je v svoji razpravi, ki jo je objavilo ugledno angleško znanstveno glasilo »The Lancet«, napisala tudi to, da so primeri partenogenze pri ljudeh celo precej pogosti. Po njenem naj bi bil spočet in rojen brez očeta samo v Angliji na vsaka štiri leta en otrok. Če je torej tako, ne bi smelo manjkati prič, ki bi lahko potrdile njeni odkritja.

Tega mnenja je bil najbrž tudi angleški tednik »Sunday Pictorial«, ko je pozval vse angleške žene, ki menijo, da so spočele brez sodelovanja moškega, naj sporočijo listu svoje naslove in pripravljenost, da se podvrijejo strogi znanstveni preiskavi. Poziv je presegel vse pričakovane: doslej se je javilo nad dva tisoč žena, ki so pripravljene potrditi, kar trdi dr. Spurwayeva in se podvreči vsem pregledom, ki jih od njih zahtevajo.

SPOR BODO REŠILI KIRURGI

Po vsem tem prihajamo do najvažnejšega vprašanja: ali današnja znanost lahko dokončno potrdi, oziroma ovrije partenogeno pri ljudeh? Oglasili so se kirurgi in odgovorili pozitivno. Z njimi se strinjajo tudi drugi znanstveniki. Postopek pa je celo mnogo bolj enostaven, kakor bi po vsem tem pričakovali: presaditev kožnega tkiva z matre na otroka in narobe.

Znano je namreč, da se kožno tkivo človeka ne »prime« na drugi osebi, razen pri dvojčkih, ki imata polnoma enako tkivo. V primeru, da teorija o partenogenizi drži, bi bila takšna presaditev možna tudi z materto na otroka in narobe. Če se bo posrečilo, bo to dokaz, da ima Spurwayeva prav, če pa ne, imajo prav nasprotniki partenogeno. To bo pokazalo bližnja prihodnost.

Pripravimo mesno pasteto

Pol kg svinjskega in pol kg tečjega mesa zrezemo na koščke, posolimo in pustimo, da se prazi na masti ali na maslu. Takoj mu dodamo pol kg zrezanega česna in pol kg na tenko zrezanega korenja. Vse to dušimo, dokler se ne zmečha. Nato meso zmeljemo, česen pa pregnetemo in damo nazaj v posodo, kjer se je prej prazilo, dodamo dva do tri jajca, nekaj zrnec tolčenega popra, nekaj lovrovih listov in šest žlic belega vina. Vse skupaj dobре premešamo.

kojibiskuhala?

PEČENA KASA Z JABOLKI

Pol kg kaše, pol drug liter mleka, 5 dkg surovega masla, ščep soli, 10 dkg sladkorja, 1 kg jabolk, cimet, 1 vaniljin sladkor.

Dobro oprano kašo denemo v vrelo mleko, ki mu dodamo surovo maslo, sol in sladkor. Vse skupaj vlijemo v pomazan pečak in postavimo v pečico, da se kaša zgosti. Nato jo potresemo z naribanimi jabolki, ki smo jih prej zmečali s sladkorjem, cimetom in vaniljinim sladkorjem. Vse skupaj pakamo z raztopljenim surovim masлом in pečemo še pol ure.

Pri izbiri kroja za številne večerne prireditve in plese vam bodo pomagali tudi naši trije modeli. Upoštevajte le to, da je podaljšan život primeren za vitke osebe.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Novinarsko smučarsko tekmovanje v Švici

NASI SO SE DOBRO ODREZALI
Novinarji iz skoraj vseh evropskih držav, kjer je razvit lepi šport na teh poljanah, so se že dvačetkrat pomerili na smučih. Lani je bilo I. mednarodno smučarsko prvenstvo poklenih novinarjev v Franciji, letos pa je bilo v Švici, prihodnje leto pa bo v naši državi. Jugoslovanska novinarska reprezentanca se je udeležila z dokaj dobrim uspehom običajno tekmovalcev, kateri pa so morali po najkrajši poti v bolnico ali v posteljo z zlonjemenimi ali zvitimi okončinami.

22. januarja pa smo se spet pomerili v slalomu. Tudi tu je bila prga zelo zahtevna. Poškodb sicer ni bilo, gač pa precej diskvalificiranih, ker so spustili vrata. Med njimi na žalost tudi naš najboljši tekmovalec Miran Čirkebah.

Istega dne zvečer so po uradnem berketku objavili rezultate običajnih tekmovalcev. Med odigrimi so bili najboljši Francuzi, za njimi Avstrije, nato Švicarji, Nemci in končno Jugoslovani, ki pa smo ustrezli za seboj Italijane, Angleže, Amerikanke in še tri druge države. Potem pa so organizatorji razdelili nagrade najboljšim posameznikom. Pravzaprav so prejemali praktična darila velike vrednosti in rok dveh francoskih filmskih igralk, Anne Vernon in Dany Carrel, ki sta se s štirimi drugimi filmskimi zvezdniki udeležili uradnega bankeja. Prvo nagrado filmsko kamero je dobil Francoz Louis Daumas, Jugoslovani pa smo dobili nagrade

Ko smo se nekaj dni pred letošnjim tekmovalanjem pripravljali na komaj pobeljenih klancih v Kranjski govi, smo imeli še mehke noge, a veliko volje. Pod vodstvom trenerja Janeza Čopja smo vztrajno tečili sneg ob vzponjali, ki nam ga je dej spravljen mrežal. Sneg je krepel, a vrazil smo naprej ter se z večjim ali manjšim uspehom izogibali ogojenih kučljiv in luž.

20. januarja smo prišli z delno utrujenimi nogami v St. Croix na Švicarsko-francoski meji, kjer smo z strohom gledali tanko plast snega, po katerej se bomo morali spuščati in čim bolj često zrisopati jugoslovanske smučče novinarje. Ogledali smo si progo, ki so pokrili kamenje in travo. Naslednjega dne se nas je kakih 80 ostrevljenih novinarjev iz evropskih držav in ZDA sršalo po dolgem in strmem smučjušču skozi desetino širokih vrat. Za prvo v veleslovnemu, ki je bila dolga 2 kilometra z višinsko razliko kmilnih 500 metrov, smo rabili povprečno dva tri minute. Slo je hitro in največkrat ne brez padcev. Na cilj je prišla več-

Mučno razpoloženje

(Nadaljevanje s 7. strani)
taj vse bo Anglež storil. Bila je kaj zamčana operacija! Ko sem nu velel, naj neha in se spremetuje, je razgrajajoč zapustil kabino in je s tako silo treščil vrata za seboj, da je padel moj kozarec za umivanje v školjko umivalnika in se razbil.

Pobral sem črepinje iz milnice, jih položil na časopis, ki sem ga previdno zmečkal v kepo in vrgel vse skupaj skozi okroglo lino v umazano vodo reykjavíškega zaliwa. Zunaj je pričelo snežiti. Komaj sem lino zopet zaprl, sem zaslišal glasove v sobi za zemljevid in brž nato je zopet potrkal na vrata. Tokrat so vstopili štirje: Krmar, oba strojnika in Draad, radiotelegrafist. Naj jih strela ubije, če to dopustijo. Prvega Angleža, ki bi poizkusil prevzeti poveljstvo na ladji, bodo skopili, razčetverili, mu iztrgali čreva in nasolili s kožo in kostmi. So že na poti k tistem admiralskemu usranetu, ki poveljuje tistem ustanovam konvoju, in mu bodo povedali, da bodo prvega, ki bi poizkusil prevzeti poveljstvo nad mojo ladjo, skopili... zadavili in tako dalje. Učinek name je bil tak, kakov ga ima po transfuziji krvi težak ranjenec, ko pa so se pričeli ponavljati, sem jih prekinil. Dejal sem, da sem njihovega tuljenja že sit in da tega blaznega načrta ne bom podpiral. Ko so hoteli pričeti zopet od kraja, sem povzdignil glas in rekel, da sem še vedno poveljnik na ladji, in da jim zdaj ukazujem, naj izginejo ko blisk, če nočejo slišati, kaj sodim o njih in o njihovih prisojenih budalostih. Kaj za vraga mislio, da smo tu za zabavo? Da se preganjajo po morju kot otročaji? Vojna je, in kdor nima toliko moči, da bo potlačil svoj potos, če gre za to, da prepeljemo šestintrideset ladij po najnevarnejši poti ladijskih spremjav, ta nujno spada v blaznico.

Ugovarjali so dokaj spravljivo. Prvi strojniki je zagadel še nekaj psov, ki so se iskrile od tovarništva, naposled pa so se izmuznili in me pustili v moji udobni in prijetni kabini. A v želodcu se mi je vzbudil neki poseben občutek, ko sem videl v zrcalu svoj obraz.

na tekmovalcev, nekateri pa so morali po najkrajši poti v bolnico ali v posteljo z zlonjemanimi ali zvitimi okončinami.

Organizatorji II. novinarskega smučarskega prvenstva so pripravili razen športnih tudi več družabnih prireditv, tako na primer Grand bal internacional de la presse, kjer so razen tekmovalcev in vrste filmskih zvezdnikov sodelovali nekateri diplomatski predstavniki in druge osebnosti. Z avtobusom so nas peljali v dve veliki industrijski podjetji, kjer smo bili pušča hitemu tempu dela v izredno razviti švicarski industriji preizcene mehanike. Kot posebnost pa je bila večer v tipični švicarski gostilni na podeželju.

Lahko bi vam še povedal, da so vse naše prireditve spremljali številni reporterji časopisov, radijskih portaj, televizije in filma, ki so spetno obračali svoja orodja. Ni še tudi brez reklame za podjetja, ki so dala prispevek pri organizaciji tega mednarodnega prvenstva. Bilo je še več drugih zanimivosti, o katerih pa bom spresovoril kdaj kasneje.

Bogdan Tome

PUTNIK SLOVENIJA

pripravlja obisk sledečih mednarodnih velesejmov:

MARCA 1956 trodnevni avtobusni izlet na DUNAJ preko CELOVCA in GOSPE SVETE, združen s podrobni ogledi mesta — vse za 7400 din.

Prijave sprejemamo do 20. II. 1956.

Preko TRSTA in BENETK v VERONO na trodnevni avtobusni izlet z ogledi navedenih mest — za 8900 dinarjev.

Prijavite se do 15. II. 1956.

Razen tega bomo obiskali še sledeče mednarodne velesejme:

ZAGREB v mesecu aprilu, PAODOVO preko TRSTA in BENETK od 30. V. do 13. VI., GRAZ v začetku maja in druge.

Pripravljamo še večje število potovanj po EVROPI in sicer:

Izlet v MÜNCHEN od 25. do 23. II. za 7950 dinarjev. Prijave sprejemamo do 6. II. 1956.

Na izletu »SPOZNATJE ITALIJO IN RIM« si bodo ljubitelji antične kulture lahko ogledali znamenitosti mest TRSTA, BENETK, FIRENC, PISE, LIVORNA in RIMA. Cena izleta 12.350 dinarjev. Prijave do 15. III. 1956.

Razen tega boste z nami lahko potovali v PARIZ, v času prvomajskih praznikov pa s posebno ladjo na otoka LOŠINJ in RAB. Organizirali bomo tudi krožno potovanje po Slovenski Koroški z ogledom CELOVCA in BELJAKA ter VRBSKEGA in OSOJSKEGA JEZERA!

NAŠE PRESENEČENJE ZA VAS!

Tako se prijavite za obisk neoficilne nogometne tekme za naslov evropskega prvaka med Madžarsko in Jugoslavijo, ki bo 29. aprila letos v BUDIMPEŠTI. Na prijetnem potovanju z udobnimi PUTNIKOVIMI turističnimi avtobusi boste sponzorni lepote v raznovrstnih značilnostih BUDIMPESTE ponosni in počitni. Istočasno boste imeli zadoščenje, da boste kot zavedni rodoljubi

ODLOČBA

o razpisu volitve samoupravnih organov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Koper.

Komisija Okrajnega ljudskega odbora Koper za volitve samoupravnih organov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Koper je na podlagi drugega odstavka 8. člena Odloka o volitvah samoupravnih organov za socialno zavarovanje (Uradni list FLRJ št. 55-597)

odločila:

Volitve samoupravnih organov Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Koper bodo v torek 21. februarja 1956.

Okrajna komisija za volitve samoupravnih organov OZSZ Koper

podprtli našo nogometno reprezentanco v najtežji prestižni tekmi.

Reklamna cena za Koper samo 7400 dinarjev. Prijave za izletnike iz Kopra, Izole, Pirana in Hrpelje sprejema tudi Okrajna športna zveza v Kopru, Kardeljevo na brežje 1.

Za vse informacije se obrnite na najbližjo poslovničico PUTNIKA SLOVENIJA oziroma sporočite svoj naslov PUTNIKU SLOVENIJA v Ljubljano, ki Vam bo brezplačno poslal podrobne programme.

Na potovanjih s PUTNIKOM boste sponzorni lepote in zanimivosti naše domovine in tujih dežela!

PUTNIK SLOVENIJA Vam odpira pogled v svet in Vam bo pri vseh potovanjih najboljši vodnik v svetovalem!

Na upravo rudnika.

Končno smo videli na naših deskah tudi ljubljansko Dramo

(Nadaljevanje s 5. strani)

Prav zaradi te delikatnosti je Mandragola preizkusni kamen tako za režiserja kot za igralce. Ljubljansko uprizoritev so naši kritiki sprevajeli zelo ugodno in poхvalno. Pravijo, da je bila ta uprizoritev variacija reiserja Jamnika na temo Mandragole, izrazit eksperiment v smeri sodo ne up izkoritev zgodovinskih del. S črtanjem in dodajanjem režiser ni posegel v strukturo umetnine, uveljavil pa je svoje znanje, držnost in sposobnost. Nemo lo so k temu uspehu prispevali tudi igralci, ki so z odlično igro ponovno potrdili sloves naše osrednje umetniške dramske ustanove.

Z gostovanje v Korru (bila je trideseta predstava Mandragole) se je članom ljubljanske Drame zahvalil tudi Verturni Oskar v imenu kolektiva GSP z Kopru in Sveti za kulturo in prosteto OLO. V imenu občinskega ljudskega odbora je drage goste pozdravil še tov. Jože Jerala.

OBVESTILO

Redni letni občni zbor TVD PARTIZAN Koper bo v sredo 8. februarja 1956 ob 16.30 uri v malo dvorani gledališča v Kopru. Člani in prijatelji vabljeni!

Odbor

PLANINSKO DRUŠTVO V KOPRU

vabi vse svoje člane in prijatelje na REDNI LETNI OBČNI ZBOR, ki bo v soboto 4. februarja ob 16.30 uri v sejni dvorani Občinskega ljudskega odbora v Kopru.

Odbor

Uprrava rudnika črnega premoga TIMAV, Vremski Britof razpisuje mesto samostojnega

RACUNOVODJE

Plača po tarifnem pravilniku. Družinsko stanovanje na razpolago. Pogoji: samostojnost v računovodske posilh z najmanj triletno prakso. Ponudbe pošljite na upravo rudnika.

Radio KOPER

NEDELJA 5. II.: 8.00 Kmetijska ura; 14.00 Zabavna glasba; 14.15 Poročila; 14.25 Glasba po željah; 19.30 Melodije, ki jih radi poslušate; 23.15 Plesna glasba.

PONEDELJEK 6. II.: 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Poje komorni zbor iz Trsta p. v. Ubala Vrabca; 13.45 Od melodije do melodije; 14.15 Poročila; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Večer v alpah (vesele alpske poskočnice); 23.10 Plesna glasba.

TOREK 7. II.: 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Karl Muelocker: Odločki iz opere «Dijak prosja», solisti: Vilma Bukovčeva, Zlata Gašperčeva, Sonja Drakslerjeva, Drago Čuden, Gašper Dermota in Božo Grošelj. Komorni zbor in orkester Slovenske filharmonije, dirigira Jakov Cipek; 13.55 Zabavna in lahka glasba; 14.15 Poročila; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Priljubljene melodije z orkestrom Mantovani; 19.45 Primorski vestnik; 23.15 Plesna glasba.

SREDA 8. II.: 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Od melodije do melodije, vmes ob 13.45 glasbena kronika; 14.15 Poročila; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Spomin v tričetrinskem taktu; 19.45 Primorski vestnik; 23.15 Plesna glasba.

CETRTEK 9. II.: 7.30 od Jadrana do Triglava; 13.30 Poje mladinski zbor iz Idrije p. v. Mitje Znideršiča; 13.45 Od melodije do melodije; 14.15 Poročila; 14.30 Glasbena medigra; 19.30 Melodije iz znanih filmov; 19.45 Primorski vestnik; 23.15 Plesna glasba.

PREKLIC

Zahvaljujem se zasebnima tožilcem Zadev Zofiji in Panič Milenkovi za odstop z zasebne tožbe in nadaljnega kazenskega pregona ter obžalujem vse, kar sem storil napram njima, ker je bilo to, kar sem govoril o njima, nerensčeno, obenem njima obljubljam, da z moje strani v bodoče ne bom dal nobenega povoda za prepričanje.

Deponete Francesco Koper, Zarottijeva št. 12.

»Nak, danes pa ne! Je zvečer koncert domačega kulturno umetniškega društva, pa se že spodobi, da grem tja!«

»Kaj boš v Kulturnem domu? Pojdji rajši v kino, petja in veselja ter drugih užitkov pa si lahko naberes v Kulturnem domu jutri, ko tukaj gostujejo s šaljivim in pevskim programom člani Radia Beograd...!«

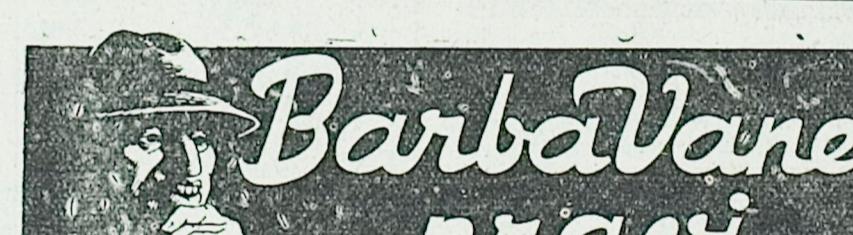
»To imaš pa tudi prav! Torej ob osmih pred kinom!«

In pravijo, da postojni Kudovci zaradi takih Postojčanov nikakor ne morejo na zeleno vejo. Ce je še tak nesmisel in še tako slabo, poglavito je, da je od drugega, pa je že boljše, kot morejo to napraviti domačini, ki za svoje kvalitetno nastopanje žanjejo priznanje — le drugod. Ce jih »Rokovnjači« ne bližajo s postojnsko publiko, potem res ne vem še jaz ne, česa naj se še lotijo...«

Imajo na pivškem moderno kmetijsko posestvo: nekaj let so se ukvarjali s selekcijo živine, ki naj bi bila za vzhled celo solarjem iz kmetijske stroke, nazadnje pa so jo moralni dati v zakol — ker je bila slabo hranjena... Posestvo leži sicer na pobočju hribčka, pravijo pa mu klub temu Ravne.

Svoje čase so izvedli dobro zamišel obrtniki na Pivki. V davčno komisijo so namreč vrinili svojega predstavnika, ki si je nato kmalu opomogel. V enem letu si je nabol kar tri milijone dinarjev »fonda za prosto razpolaganje«, medtem ko ga je imelo najmočnejše industrijsko podjetje — tovarna Javor — komaj polovico te vso. Se preden pa so lahko vsi obrtniki prišli na vrsto v tej komisiji, pa so se na pravem mestu »zbruhitali«...

Lepo Vas do prihodnjih pozdravljajo Vaš Vane

Izdelki iz plastičnih mas so vsestransko uporabni. Na sliki vidimo zdravnika, ki dovezuje rano na nogi, tako da brizga nanjo posebno pripravljeno utekočinjeno snov. Ta tekočina se takoj strdi in zaščiti rano. Prednost nove obvez je že v tem, da je prizorna. Tako lahko zdravnik vsak čas pogleda rano, ne da bi moral odstraniti obvezo, in vidi kako se cel.

Mladinski kriminal je med največjimi družbenimi vprašanji v ZDA. Dečki, ki so komaj zapustili šolske klopi se organizirajo v roparske bande kot »pravi gangsterji. Med temi tlopami prihaja pogost tudi do sporov, ki jih navadno razčistijo z orožjem. Pred kratkim sta se v Los Angelesu spoprijeli dve takšni tlopi. Prislo je do prave bitke, najprej med njimi, nato pa še s policijo, ki je posegla vmes. Stiridesetim policistom se je komaj posrečilo ugnati mlade nadobudnike. Po končani bitki je obloženo na vbojnem polju štirinajst mrtvih in ranjenih, med katerimi dva polista.

Kako deluje kačji strup

Mi v naših krajih poznamo od kač strupenja samo modrasa in gada. Njihov pik je dovolj strupen, da je lahko živiljenjsko nevaren tudi za ljudi, posebno če ni pri roki zdravniške pomoči. So pa na svetu še mnogo bolj strupene kače, katerih pik pomeni neizogibno smrt za vsako živo bitje.

Ne glede na to, da so nekatere kače bolj in druge manj strupene, se njihov strup bistveno razlikuje tudi po svojem delovanju. Pik nekaterih kač povzroči razkrjanje rdečih krvnih teles. V tem primeru nastopi smrt šele po več urah. Strup drugih kač pa deluje na živčni sistem. Živci omrtevijo in ker ne morejo več opravljati svoje funkcije, nastopi paraliza, človek preneha tudi dihati in se zadusi. Te vrste strup deluje mnogo hitreje.

Strupene kače pa tudi ne napadajo vse na isti način. Modras, gad in še mnoge druge strupenje usenkajo svojo žrtev z zobmi, v katerih je strup, ki se zlije v rano. So pa tudi kače, na primer kobra »črnovratka«, ki lahko brizgne svoj smrtonosni strup več kot 5 metrov daleč. Pri tem meri svoji žrtvi v oči in navadno zadene s presenetljivo točnostjo. Posledica je začasna, lah-

ko pa tudi trajna oslepitev. Če pa strup pade tudi na najmanjšo rano, je smrt v večini primerov neizogibna. V primerjavi s temi kačami sta naš modras in gad res še kar nedolžni živalci.

SLABA REKLAMA

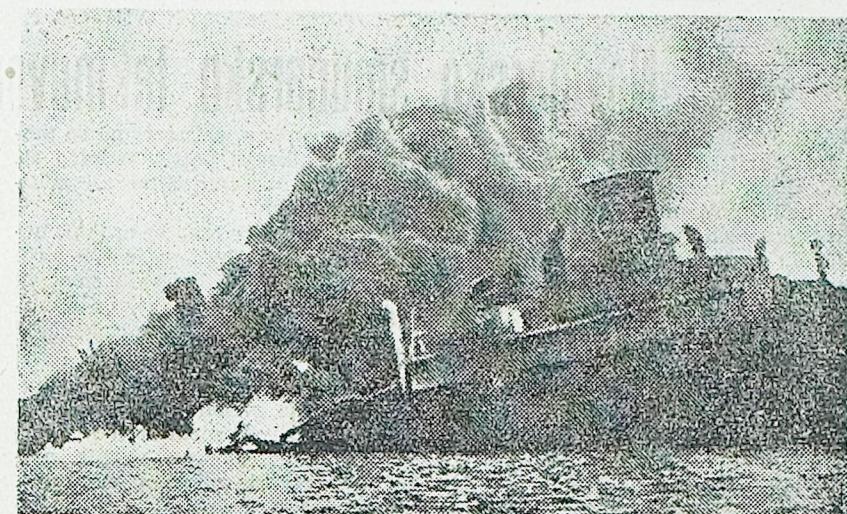
Neka ameriška tovarna je izdelala posebno močno okensko steklo, ki naj bi varovalo prostore pred vložilci. Seveda v Ameriki, kjer so vložili na dnevnom redu, ni manjšalo odjemalcev in tovarni je šla kupčija v klasje. Vlomilci pa so jo zagodili tovarni in izumitelju: vložili so v tovarniške prostore, ki so bili »zavarovani« s »protivlomilskim« steklom in odnesli vse, do česar so prišli. Gmotno škodo bo tovarna še nekako prebolela, večje vprašanje pa je, kdo bo še kupoval varnostno steklo, ki se je obneslo tako slabo.

LJUDOŽERSTVO SE NI IZKORENINJENO

V Indiji še vedno delujejo razne verske sekte, ki svojim malikom darujejo človeške žrtve. Vendar je število njihovih pripadnikov vedno manjše in tudi vlada se močno boriti proti njim. Nedavno so prijavili policiji, da je izginil neki petletni deček. Policia je dolgo iskala zamen. Končno je odkrila, da so dečka odpeljali pripadniki verske sekte, ki veruje, da se lahko ohranijo »zlih duhov«, če se hranijo z mesom otrok. Policia je našla nad 20 teh »svetnikov«, kako primitivno živijo sredi ostankov svojih žrtv.

V FRANCII 3 MILIJONE PIJANCEV

V Parizu so spet začeli veliko protialkoholno kampanjo. Vsa javna prometna sredstva so prelepljena s plakati, ki pozivajo Francuze, naj boj »zmerno pijejo«, naj zmanjšajo svoj obrok alkohola na en liter vina na dan in naj opustijo uživanje aperitivov in likerjev. Statistike namreč kažejo, da okrog dva milijona Francozov spiye dnevno nad 2 in pol litra vina. Vsak povprečen Francoz izda 8,8% vseh izdatkov za alkoholne pijače, 3,8% za gospodinjske potrebe in 4 odstotke za zdravljenje. Plakati pravijo, da je bilo leta 1918 v Franciji približno 1 milijon pijancev, leta 1939 1,700,000, danes pa tri milijone.

Na večiki ameriški petrolejski ladji »Salem Maritime« je izbruhnil požar. S polnim tovorom se je ladja vrgla in eksplodirala. Pri tem je izgubilo življenje 16 ljudi. Ladja se je v plamenih počopila.

Koliko je star dežnik

Kakor mnoge druge koristne reči, so tudi dežnik izumili že stari Kitajci. Od takrat je minulo okrog 4 tisoč let. Zanimivo je, da je dežnik izumila ženska in da je bil dolgo časa izključno le del ženske garderobe. Moški se mu niso mogli nikakor privaditi; gledali so nanj kot na nekaj nepotrebega in neumnega.

Vendar si je dežnik povsod utiral pot. Poznali so ga stari Grki ter Egipčani in drugi kulturne narodod. V srednjem veku pa so ga priveli uporabljati v Franciji in Italiji, nato pa še v drugih evropskih deželah. Nazadnje so ga »sprejeli« v Ameriki. Tja ga je prinesel neki Francoz, ki bi bil to kmalu draga plačala. Ko je namreč v nekem manjšem ameriškem mestu stopil s poštne kočije in odpril dežnik, je nekaj žensk od strahu omedelo, konji so se splašili in prišlo je do prave zmešnjave. Meščani so hoteli tuja kamenjati in kdo ve kaj bi se bilo zgodilo, da ni posegla vmes policija.

ČUDNA EKSPEDICIJA

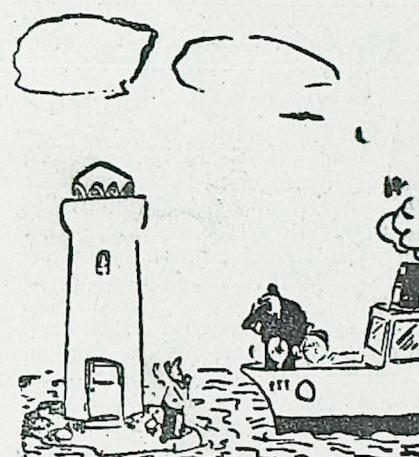
V začetku januarja se je odpravila v Saharo nova ekspedicija. Tokrat so člani ekspedicije tri mlada francoska dečka. Odpravljale so iz Pariza in francoski lisiči poročajo, da so prepričane že lep kos poti in to po najbolj n dostopnih predelih pustinje. Saharska ekspedicija bo trajala približno tri mesece.

Članice ekspedicije so: mlada Parizanka, ki je nekak vodja in obenem mehanik in šofer. Druga je mlada televizijska ženska, ki je smemala v Casablanci in bo med potovanjem snemala na 16. bilime-

trskem traku doživljjanje ekspedicije, pokrajino živalsko in razna plemena, ki jih bodo na potovanju srečala. Tretji član je pariška kozmetičarka, ki bo na tem potovanju odpovedljiva posle zapisničarja. Ekspedicija je v vsakem pogledu dobro opremljena.

ATOMSKA CENTRALA

V New Yorku so objavili vest, da bo čez tri leta začela obravljati atomsko centrala. Največje mesto na svetu bo torej dobilo vso električno energijo iz atomske električne centrale. Centralo bodo zgradili na bregu reke Hudson. Njena moč bo 250.000 kilowatov in bo dobavljala električno energijo 500.000 hišam in industrijskim obratom. Atomska centrala bo letno potrošila 10 ton torija in 250 kg urana.

Ali ste res vi naročili to kolo?

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

37

MOČVIRJE SMRTI

CANAS Y BARRO

Toda neka dobrotljivost do samega sebe se je blestela kot svetleča se pika v temnini njegovih razmišljanj. On ni bil hudoven in po žilah se mu je pretakala plemenita očeta oči. Njegov resnični zločin je bil egoizem, njegova krhka volja, ga je bila pognala na krivo pot. Pravi krivec je bila Nelletta, ki je bila v svoji pverzernosti vir slabega. O, da je ne bi nikdar srečal na svoji poti! Da bi ne bil zagledal po vrnitvi iz daljnih dežel novih modrih oči, ki so mu govorile: »Vzemi me, bogata sem! Sem mojega življenja se je ostvaril, samo ti mi še manjkaš!«

Nelletta je bila demon-skušnjavec. Zaradi nje je strmoljal v temo; egoizem ter nečloveški pohlep, ki sta se skrivala pod masko lažne ljubezni, sta ga privedla do blaznega zločinskega dejanja. Tista ženska je zavrgla sad svojega telesa zaradi pohlepa po zlatu in on, ubogi suženj, je izvršil okrutno dejanje, ubil je lastno bitje.

Kakšna sramota v njegovem življenju! Tista stara legenda o Sanchi, ki je v objezerskih vaseh prehajala od očeta do sina, se mu je vračala v spomin, zakaj on je bil pastir iz tiste pripovedi. Kot mlad je božal kačo, nato jo je hrani, ji nudil topoto svojega telesa. In ko se je vrnil iz vojne, ves začuden, da je tako zrasla in postala tako lepa, ga je kača omamila in ga vkljenila v svoje zavoje. Zdaj pa ga v usodnem objemu duši.

Ne, ne bo se več vrnil med ljudi. Kako bi še mogel živeti med njimi? Saj bi ob vsakem pogledu na človeka zagledal oteklo glavico, iznakačeno in spačeno, z globokimi, temnimi udrtinami za oči... Ob misli na Nelletto so se njegove oči skalile in v njem se je zbulil nagan ubijalc: ubiti žensko, tisto žensko, ki mu je bila sedaj le nespravljiva sovraž-

nica. Toda zakaj bi se moral omadeževati še z novim zločinom?

Tu, v tišini samotne lagune, daleč od neprijetnih pogledov se je bolje počutil in tu je kanil ostati.

Nato ga je napadel velik strah. Ob tisti uri so gotovo vsi vedeli tisto, kar se je bilo zgodilo grozrega, zakaj čeprav je bil ded obdržal skrivnost zase, že lovec gotovo odkril vse. Iskali bodo, preiskovali, prišli bodo stražniki iz Ruzafe...

On pa je čutil, da ne bo mogel tajiti, da ga bodo izdale njegove oči, da bo moral izpovedati... in tedaj bo njegov oče, tisti pošteni delavec, umrl ob bolečini in sramote...

Pa četudi bi se skušal braniti z lažjo, če bi mu tudi uspelo, da bi se rešil, kakšnega pomena bi bilo vse to zanj?...

Pasti potem zopet Nelletty v roke, da bi ga plazilec še enkrat zajel v svoje zavoje? Ne, ne! Vsega mora biti konec! On je nevredni poganjek in zato mora biti odrezan!

Zdaj ni več jokal. Z močno voljo je obvladoval ponizane duha.

Na ladjinem nosu je ležala Canamelova puška, Tonét jo je pogledal in v očeh mu je zabilisnil ironičen izraz. Kdove, kako veliko veselje bi navdalo gostilničarja, če bi bil tisti hip tam prisoten! Prvikrat v življenju se je parazit, ki se je odebelil za njegovimi rameni, odločal, da bo uporabil eno izmed mnogih stvari, ki mu jih je bil ukradel, v dobre namene.

Neobčutljivo, mehanično si je sezul čevelj z ene noge in ga zalučal daleč proč. Napolnil je obe puškini cevi, si odpel jopič in srajco ter naslonil razkrite prsi na ustje orožja.

Noga se je prav počasi dvigala ob kopitu do petelin... Zamolkla detonacija je vznemirila tih mir makije in od vseh strani so vzrofolale preplašene ptice.

Mračilo se je, ko se je Paloma vračal v Palmar, potem ko je bil spremil loveca do Salera.

Lovec se je zaklel, da se nikoli več ne vrne v tiste kraje, ki jih je hotel čimprej zapustiti. Sele dvakrat je bil tam, pa je že bil priča dvem nesrečam. Slednja mu bo gotovo prinesla nesrečo! Ne, tisto jezeru je skrivalo preprozna iznenadenja.

Mirnemu družinskemu očetu, ki je bil vajen tihega življenja ob svojem ognjišču, je še vedno lebdel pred očmi tisti grozni in odvratni zavoj.

Toda staremu čolnarju je svetoval, naj o tem povsem molči. Niti besede! Onadva nista ničesar videla. Tudi vnuku bosta morala to zabičati, ki je nedvomno ves preplašen zbežil. Jezero bo za vselej skrilo predmet zločina in neumno bi bilo govoriti, kajti sicer bi jim roka pravice pripravila nemalo skrbi. Pošteni ljudje se morajo na vsak način izogniti še tako nedolžnemu stiku s Pravico.

In ubogi gospod, ki je stal že na suhem, ni hotel stopiti na svoj voz, preden ni iz Paloma izvlekel najstrožje prisego, da bo o vsem molčal.

Ko je ob sončnem zahodu čolnar pristal v vasi, je privzel svoja čolna nasproti Canamelovi gostilni.

Nelletta je izza pulta z očmi iskala Tonéta.

Starcu je bilo jasno.

— Nikar ga ne čakaj — je zamrmral hripavo. Nikoli več ga ne bo.

Nato je s čudnim glasom vprašal, kako se počuti in zakaj je tako bleda.

Ob Palomovih vprašanjih je Nellotto sprejetel srh po celem telesu, uganila je, da starec ve za njeno skrivnost.

— Pa... Tonét? — ja zaskrbljeno vprašala.

Starcu je odgovarjal z odsočnim pogledom, kakor da je ne sme gledati, če hoče ostati miren.

Da, Tonét se ne bo vrnil več. Odšel je bil daleč, zelo daleč, v kraj, od koder se nihče ne vrne. To je najboljše, kar je mogel storiti... Zdaj je vse v redu in nihče ne bo vedel...

— Toda vi?... Vi?... je šepetal žena s proščim glasom in se tresla od strahu v bojazni, da bi čolnar odkril skrivnost.

Ne... on ne bo črnil. Potkal se je na prsi. Mrzil je vnuka, pa tudi njemu je bilo do molka. Gre za dobre ime Palomov, ki ni smeo pasti v blato po krvidi nekega potopu na njegove priležnice..., ko je toliko steletij uživalo spoštovanje.

— Le joči, vlačuga, le! — je nelzprosno govoril starec.